

Міністерство освіти і науки України

Модельна навчальна програма

«Українська література. 7–9 класи»
для закладів загальної середньої освіти

(авт. Пастушенко Н. М., Чумарна М. І.)

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»

(наказ Міністерства освіти і науки України від 27 грудня 2023 року № 1575)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Модельна навчальна програма з української літератури розроблена на основі Державного стандарту базової середньої освіти (затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898), базується на цінностях Нової української школи та орієнтується на ідеал її випускників: освічених українців, всебічно розвинених, відповідальних громадян і патріотів, здатних до ризику та інновацій. Модельна навчальна програма «Українська література. 7-9 класи» є логічним продовженням авторської програми з української літератури для 5-6 класів.

Мета вивчення української літератури є складовою мети мовно-літературної освітньої галузі, визначеної у Державному стандарті базової середньої освіти. Вона передбачає розвиток компетентних читачів із гуманістичним світоглядом, які читають художні тексти класичної та сучасної художньої літератури для духовного, культурного та національного самовираження, для забезпечення емоційно-чуттєвого досвіду, творчої самореалізації, формування ціннісних орієнтацій і ставлень. Художня література збагачує особистість переживаннями, включаючи їх у досвід читача, змушує переживати емоції, прочитувати підтексти і приховані сенси, розвиває уяву читача, розуміння культурного контексту, емпатію.

Сприймання літературного твору розвиває комунікативні та творчі уміння, створює умови для осмислення своєї діяльності, поведінки, цінностей. У спілкуванні учні набувають емоційно-ціннісний досвід, поглиблюють погляди на світ, засвоюють культурні традиції, розвивають свою культурну ідентичність і соціокультурну толерантність.

Курс української літератури невіддільний від мовної освіти. Читаючи художні тексти, учні розширюють свій словниковий запас. У художньому тексті проявляються такі важливі функції мови, як інформаційна, пізнавальна, експресивна, емоційна та естетична. У художніх творах представлено широкий спектр різноманітних комунікативних ситуацій, стратегій і тактик спілкування. Проблема комунікації найкраще розкривається саме на матеріалі художньої літератури. Адже у художньому творі мовленнєве спілкування відображено у всьому розмаїтті та складності.

Вивчення літератури через аналіз художніх текстів, літературних персонажів сприяє розвитку в учнів аналітичного та критичного мислення.

Основні принципи, на яких базується навчання учнів літератури у 7-9 класах:

— *Культурна цінність*: розкриття культурної цінності літературних творів. Учні вивчатимуть класичні та сучасні твори, щоб розширити свій кругозір і зрозуміти значення літератури в культурі.

— *Контекст історії та культури*: розуміння історичного та культурного контексту, в якому написано твори. Учні дізнаються про події, які вплинули на створення твору, і в цьому контексті краще зрозуміють його ідейний зміст.

— *Вибірковість і різноманітність*: у програмі запропоновано твори різних жанрів, авторів, періодів, щоб ознайомити з різноманітністю літературного процесу.

— *Інтерпретація та рефлексія*: учні навчаються аналізувати та інтерпретувати художні тексти, висловлювати власні думки та рефлексії щодо прочитаного, пізнаючи «відкритість» художнього твору до інтерпретації та розуміння.

— *Зв'язок із життям*: розуміння актуальності проблем, порушених автором у художньому творі.

Навчання літератури у 7-9 класах спрямоване на удосконалення та розвиток умінь, визначених Державним стандартом базової середньої освіти, а саме: сприймати, аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в художніх текстах різних жанрів та використовувати інформацію для збагачення власного досвіду і духовного розвитку; висловлювати власні думки, почуття, ставлення та ідеї, взаємодіяти з іншими особами в усній і письмовій формі, зокрема інтерпретуючи фольклорні тексти, тексти класичної та сучасної художньої літератури; взаємодіяти з іншими особами в цифровому просторі, дотримуватися норм літературної мови; сприймати і використовувати інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях; використовувати знання з літератури для власної творчості.

Завдання вивчення курсу літератур:

- розвивати читацьку грамотність;
- виховувати вдумливого читача, здатного розуміти цінності, відображені у художньому творі;
- розвивати образне мислення, художній смак;
- поглиблювати уміння аналізувати художні твори, інтерпретувати й оцінювати їх;
- розвивати уміння співвідносити зміст, проблематику творів зі своїми почуттями, досвідом і цінностями;
- формувати естетичне сприймання художнього тексту і розуміння його виражальних засобів;
- розвивати емоційний інтелект;
- розвивати уміння і навички мовленнєвої діяльності, збагачувати словниковий запас учнів;
- поглиблювати уміння працювати з різними видами інформації, зокрема й електронними, здійснювати пошуково-дослідницьку діяльність;
- формувати в учнів активну громадянську позицію, патріотизм, повагу до культурних цінностей українського та інших народів, їхніх історико-культурних надбань і традицій, державної мови;
- плекати в учнів любов до рідного краю, відповідальне ставлення до довкілля.

Програма створює умови для формування наскрізних умінь, відповідно до п. 9 Державного стандарту базової середньої освіти. Особлива увага зосереджена на розвитку уміння «читати з розумінням», що «передбачає здатність до емоційного, інтелектуального, естетичного сприймання і усвідомлення прочитаного, розуміння інформації, записаної (переданої) у різний спосіб або відтвореної технічними пристроями, що охоплює, зокрема, уміння виявляти приховану й очевидну інформацію, висловлювати припущення, доводити надійність аргументів, підкріплюючи власні висновки фактами та цитатами з тексту, висловлювати ідеї, пов'язані з розумінням тексту після його аналізу».

Основою для відбору художніх текстів були: пізнавальний, виховний і ціннісний потенціал твору; відповідність форми і змісту віковим інтересам та інтелектуальним можливостям учнів; відповідність змісту творів меті та завданням вивчення літератури; жанрова різноманітність творів, їхня багатогранність у відображенні життя.

У програмі раціонально поєднано літературну традицію з текстами сучасної молодіжної літератури.

У колонці «Зміст» виділено підрубрики «Теорія літератури — ТЛ», «Міжпредметні зв'язки — МЗ», «Мистецький контекст — МК». Із теорії літератури дітям пропонуються знання про художні засоби, жанри (фольклорні та літературні), літературознавчі поняття, пов'язані з аналізом змісту і форми літературного твору (тема, ідея, сюжет, художній образ тощо). У програмі збережено наступність із адаптаційним циклом навчання, зокрема розвиваються уміння аналізувати тексти, досліджувати мову художнього твору, проблематику. Учні оперуватимуть літературознавчими поняттями, досліджуючи вплив художніх текстів на читача, оцінюючи та інтерпретуючи художній твір.

Міжпредметні зв'язки на уроках літератури забезпечують більш повне розуміння творчості письменника та художнього тексту зокрема, розвивають комплексні навички учнів. Оскільки один із принципів, на який орієнтуються автори програми, *історико-хронологічний*, то важливим є зв'язок літератури з історією, яка дає уявлення учням про історичні та соціокультурні контексти творів. Міжпредметні зв'язки із зарубіжною літературою продемонструє спільність тем, мотивів, жанрів, стилів, вплив літературних традицій. Зв'язок із навчальним предметом «українська мова» забезпечуватиме комунікативний підхід до аналізу художнього твору, який передбачає аналіз діалогів, комунікативних ситуацій, комунікативної взаємодії персонажів, художнього стилю, мови персонажів тощо.

Мистецький контекст (МК) передбачає ознайомлення учнів із музичними творами, творами образотворчого мистецтва і мистецтва кіно, що співзвучні з творами літератури або виникли на їхній основі.

В основу програми покладено *історико-хронологічний* і *тематичний принципи*. Літературні твори вивчаються у контексті їхнього історичного та часового розвитку. Для кращого розуміння змісту художнього тексту враховується період, в якому він був написаний, та історичний контекст, у якому він функціонував.

7 клас. Розділ «Ідеї та ідеали» присвячено періоду Русі-України. Учні матимуть можливість ознайомитися з українськими билинами (старинами), творами українських письменників про героїв, ідеї та ідеали цієї історичної епохи, дізнатися про літописи. У розділі «Цінності епохи та вічні цінності» подано художні твори, у яких майстерно передано ціннісні пріоритети літературних героїв та героїнь часів Русі-України. Розділ 3, названий словами Ліни Костенко «Ще не було епохи для поетів, але були поети для епох!», передає через поезії Тараса Шевченка, Лесі Українки, Ліни Костенко, Грицька Чубая, Леоніда Кисельова життєствердну ідею гартування духу і волі всупереч найважчим життєвим випробуванням. У розділі 4 під назвою «Мій фантастичний всесвіт» учням запропоновано науково-фантастичну повість Миколи Руденка «Народжений блискавкою» та оповідання Лесі Ворониної «Imagine». Учні зможуть обговорити проблему відповідальності й морального вибору, як плекати волю і впевненість у собі.

У 8 класі в розділі «Ідеї та ідеали» подано історичні, козацькі пісні, пісні легендарної Марусі Чурай, думи. Розділ 2 «Цінності епохи та вічні цінності» дає уявлення про епоху бароко та пропонує твори про часи козаччини. Учні зможуть пізнати такі національні цінності, як патріотизм, єдність, свобода; сімейні цінності. Учні ознайомляться із жанром роману-хроніки, роману у віршах, досліджуватимуть ознаки героїко-романтичної та історичної повісті. У розділі «Ще не було епохи для поетів, але були поети для епох» продовжать знайомитися з творами Тараса Шевченка і Лесі Українки, досліджуватимуть вплив на читача поезій, побудованих на антитезі. До розділу «Мій всесвіт» увійшли повість Івана Андрусика «Сірка на

порох», яка вводить учнів у світ пригод безстрашної, кмітливої і самовідданої героїні; оповідання Лесі Ворониної «Білий птах повернувся додому» про дитинство і юність видатного українського актора; а також поезії з мотивами нездоланності українського духу, любові до рідної землі та мови.

У 9 класі курс з української літератури вводить дітей у світ ідей та ідеалів нової української літератури. Твори, які запропоновано для текстуального вивчення, дають уявлення про такі напрями в українській літературі, як класицизм, сентименталізм, романтизм, реалізм. Особливе місце у курсі української літератури у 9 класі виділено творчості Тараса Шевченка. У розділі «Мій всесвіт» запропоновано автобіографічну повість-спогад Богдана Лепкого «Казка мого життя», яка розкриває проблеми буття в родині, родинного виховання. Твір вводить дітей у казковий світ дитинства, коли відбувається пошук цінностей та ідеалів. Проблемі самоутвердження і виживання підлітків, які народились на території України, що потрапила під московську окупацію, присвячено твір Ірен Роздобудько «Курячий бог». Темам пам'яті про минуле, перемоги добра, світла і любові присвячені поезії Ліни Костенко, Миколи Руденка. Темі війни присвячено поезію Павла Вишебаби «Моє покоління».

В очікуваних результатах навчання відображено внесок курсу в реалізацію компетентнісного потенціалу мовно-літературної освітньої галузі, зокрема формування ставлень.

У кожному блоці, як і в модельній програмі для адаптаційного циклу, є види навчальної діяльності, через які учень актуалізує проблематику та естетичну ціннісну складову художніх творів, осмислює їхній вплив на себе. Ці види діяльності об'єднані під назвою «*обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача*».

Важливими для реалізації запропонованої програми є такі *методичні принципи*: комунікативно-діяльнісного навчання; діалогічності (автор — читач); вивчення літератури як мистецтва слова; міжпредметних та міжгалузевих зав'язків.

Основним шляхом реалізації програми є створення відповідних дидактичних ситуацій, які дозволять учням/ученицям висловлювати враження про прочитане, зіставляти зміст із власним досвідом, осмислювати й актуалізовувати цінності, пізнавати специфіку текстів різних жанрів, використовуючи відповідний поняттєвий апарат. Саме крізь призму особистого досвіду учень/учениця пропускатиме ідейно-тематичний зміст твору, виділятиме й досліджуватиме проблеми.

Автори модельної програми вважають, що потрібно відмовитися від традиції читання лише уривків художніх текстів, і пропонують майже усі твори, що включені у програму, вивчати цілком. Це необхідно для повного розуміння задуму автора твору. Лише читання цілого літературного твору дозволить повно і всебічно зрозуміти його ідейний зміст, прослідкувати зв'язок подій, оцінити майстерність автора. Для глибокого розуміння змісту твору доцільно використовувати різні способи читання: аналітичне, інтерпретаційне та критичне (за М. Адлером). Художній твір не можна звести до повідомлення інформації. Це цілий світ, створений письменником. Тут діють свої закони, які часто не піддаються жодній логіці. Важливо простежити окремі сюжетні лінії, їхню взаємодію, структуру сюжету, щоб розуміти, як усі події, конфлікти ведуть до кульмінації і розв'язки. При інтерпретаційному читанні одиницями аналізу є насамперед художні образи, якими в уяві читача постають персонажі літературних творів. Важливо,

щоб запропоновані у програмі художні тексти пробуджували в учнів розум і уяву, викликали яскраві емоції, бажання зануритися у сюжет, прожити життя героїв твору, пройти з ними їхні пригоди та випробування.

Важливо, щоб під час осмислення й аналізу художнього тексту використовувалися також позатекстові матеріали, ілюстрування літературних творів іншими видами мистецтв, організовувалися дискусії, спостереження та дослідження, заохочувалася літературна творчість учнів за мотивами літературних творів і на основі власних життєвих вражень. Важливо, щоб *методи роботи* заохочували дітей до інтелектуальної праці. Цьому сприяють активні та інтерактивні види діяльності, можливості комп'ютерних технологій, робота в парі, у групах. Необхідно створити доброзичливу атмосферу співтворчості, довіри, поваги до особистості учня, підтримувати пізнавальний інтерес, розвивати наполегливість та впевненість у собі. Уроки літератури мають утверджувати людську гідність, чесність, милосердя, доброту, справедливість, співпереживання, взаємоповагу і взаємодопомогу, повагу до прав і свобод людини.

Біографічні відомості про авторів рекомендовано обмежити цікавими факти їхнього життя і творчості. Можна зосередити увагу на патріотизмі авторів творів, їхніх громадянських і національних ідеалах, цінностях, якими наділені герої у художніх творах. Біографічні відомості можна також використовувати як додатковий контекст для розуміння ідейно-художнього змісту творів.

Підходи до організації навчального процесу на уроках літератури у 7-9 класах: особистісно-орієнтований, системно-діяльнісний, компетентнісний. Ці підходи забезпечують формування наскрізних умінь, визначених Державним стандартом: читати з розумінням, висловлювати власну думку в усній і письмовій формі, критично і системно мислити, логічно обґрунтовувати позицію, діяти творчо, виявляти ініціативу, конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими.

До реалізації програми учитель може підійти творчо: визначити кількість годин, необхідних для текстуального вивчення, осмислення художніх творів, які входять до кожного блоку; врахувати, що види навчальної діяльності мають рекомендаційний характер, а очікувані результати повторюються у різних темах, і це дозволяє упродовж курсу усім учням досягти цілей, визначених програмою. На розсуд учителя розподіляються години на повторення та узагальнення, розвиток мовлення, позакласне читання, літературу рідного краю.

7 клас

Базові знання:

Інформація: явна і прихована інформація.

Комунікація: ситуація спілкування; мета і позиція мовця; комунікативні наміри співрозмовників; важливі та другорядні деталі повідомлення; прихований зміст повідомлення; аргументація; емоційний стан співрозмовників; суспільно-культурний контекст.

Текст: опис, розповідь, зміст прочитаного; тема; мікротема; ідея; проблеми в тексті; культурно-історичний контекст.

Літературний твір: морально-етична проблематика творів; роди і жанри літератури; зміст і форма літературного твору (тема, ідея, фабула, сюжет, композиція, художні образи, поетика); літературний твір в історико-культурному контексті; естетична цінність літературного твору; відкритість творів літератури до інтерпретації; читацький досвід, емоційний стан читача.

Мовні засоби: засоби художньої виразності.

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
<p><i>Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації:</i> - з'ясовує важливість і прогнозує доцільність подальшого використання здобутої інформації.</p> <p><i>Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації:</i> - обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми, аналізуючи та узагальнюючи різні погляди та ідеї; - дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації.</p>	<p style="text-align: center;">ВСТУП</p> <p>Художня література як світ ідей та уявлень. Роль художньої літератури в утвердженні найвищих цінностей та ідеалів людства. Специфіка літератури як мистецтва слова. Відкритість творів літератури до інтерпретації. Роль читання у нашому житті.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Критичне читання, аналіз здобутої інформації. - Обговорення почутого/прочитаного, обґрунтування власної позиції щодо порушених проблем. - Активне слухання, обмін думками, враженнями щодо почутого/прочитаного. - Презентування власних поглядів ідей, переконань.

<p>Висловлювання думок, почуттів і ставлень:</p> <ul style="list-style-type: none"> - логічно та послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади з власного життя. 		
<p>Розділ 1. ІДЕЇ ТА ІДЕАЛИ</p>		
<p>Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - свідомо застосовує прийоми активного слухання; - відповідає на запитання за змістом почутого художнього тексту, акцентуючи увагу на важливих художніх деталях; - обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутого художнього тексту, ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок художнього тексту з певною епохою; - самостійно дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо; - окреслює тематику й проблематику художнього тексту, медіатексту для подальшої інтерпретації; - обґрунтовує свою позицію щодо художнього тексту, медіатексту з урахуванням власного 	<p>Народний епос часів Русі-України</p> <p>Українські билини (старини) (за Валерієм Шевчуком): Ілля Муромець і Святогор. Олексій Попович. Казково-міфологічні мотиви у давньоукраїнському народному епосі. Герої-богатири народних старин. Олексій Попович як втілення ідеалу захисника рідної землі. Закони честі й побратимства, почуття обов'язку перед рідною землею та богатирським покликанням. Особливості билин. Ідейний зміст творів. Способи вираження винятковості персонажів билин.</p> <p>Іван Франко. «Оповідання про смертну трубу і чотири скриньки» (зі збірки «Оповідання староруські»). Збірка «Оповідання староруські» — пам'ятки світської повчально-виховної літератури часів княжої доби та їхнє художнє перетлумачення у творчості Івана Франка. Найбільша сила людини — сила мудрості. Ідейний смисл оповідання.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Застосування прийомів активного слухання. - Відповіді на запитання за змістом почутого / прочитаного (індивідуально, в парах, групах). - Пошук та аналіз функцій художніх деталей почутого / прочитаного тексту. - Обговорення та обґрунтування актуальності теми та основної думки почутого / прочитаного художнього тексту; визначення жанрово-родової належності тексту, його зв'язку з певною епохою. - Аналіз естетичних особливостей почутого/прочитаного художнього тексту. - Характеристика персонажів літературного твору. - Театралізація. - Інтерпретація художнього тексту.

досвіду та інформації з окремих джерел, які вважає авторитетними.

Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації:

- співвідносить зміст сприйнятого художнього тексту, медіатексту з історичним і соціокультурним контекстом;

- коментує та обґрунтовує актуальність порушених в художніх текстах, медіатекстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту;

- розпізнає в художньому тексті, медіатексті зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю;

- характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їхні вчинки та висловлювання;

- коментує власні почуття під час читання художнього тексту, медіатексту і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту;

- обговорює з іншими особами свої читацькі вподобання і звички, наводячи приклади, аргументи, презентує прочитаний літературний твір у різний спосіб з урахуванням власного читацького досвіду;

Тема внутрішньої краси, відповідальності за своє життя і вчинки, навернення на повагу до людської гідності, щедрість та милосердність.

Літописи. Пам'ятки оригінальної літератури княжої Русі-України. Літописи як історико-художні твори.

Історична поема «Слово о полку Ігоревім». Уривки. Історична основа твору. Образи руських князів. Ідея патріотизму, єдності у захисті рідної землі.

Повчання Володимира Мономаха. Основні ідеї твору. Образ ідеального князя у Повчанні. Афоризми і метафори у творі. Особливості жанру (оглядово).

ТЛ: *билина, літопис, ліро-епічний твір.*

Твори про часи Русі-України, історико-культурний контекст

Антін Лотоцький. Княжа Слава (Історичні оповідання). Історичне оповідання «Ярославова слава».

Короткі біографічні відомості про автора. Особливості історичного оповідання. Ярослав Мудрий — лідер нації та могутній володар однієї з найбільш розвинених країн Європи того часу. Образ мудрого правителя.

Повторення: *оповідання.*

- Дискусія.

- Виявлення зображувально-виражальних засобів у художньому тексті, пояснення їхньої ролі (індивідуально, в парах, групах) та впливу на емоційно-естетичне сприйняття тексту.

- Дослідження зв'язку змісту художнього тексту з історичним і соціокультурним контекстом.

- Характеристика емоційного стану літературних персонажів, пояснення їхніх вчинків: причин і наслідків.

- Розповідь про власні почуття, емоції під час читання художнього тексту, медіатексту та враження від прочитаного.

- Публічний виступ: презентація власних читацьких уподобань, прочитаних творів.

- Демонстрація навичок критичного мислення.

- Створення медійного продукту на основі прочитаного/почутого (індивідуально, в парах, групах), зокрема із застосуванням цифрових ресурсів.

- Візуалізація прочитаного (індивідуально, в парах, групах), зокрема із застосуванням цифрових ресурсів.

<p>- використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення;</p> <p>- на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт.</p> <p>Висловлювання думок, почуттів і ставлень:</p> <p>- обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми, аналізуючи та узагальнюючи різні погляди та ідеї;</p> <p>- оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності;</p> <p>- створює самостійно тексти (зокрема художні тексти, медіатексти), використовує різні форми їх презентації для досягнення відповідної комунікативної мети;</p> <p>- створює у цифровому середовищі повідомлення/ медіатексти із застосуванням гіпертекстових посилань для популяризації читання;</p> <p>- виконує різні ролі у груповій комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування;</p> <p>- толерантно коментує різні погляди на обговорювану проблему, узагальнює їх, обстоює власну позицію, дотримується норм етикету, засад академічної доброчесності під час спілкування;</p> <p>- аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання.</p>	<p>Олександр Олесь. Збірка «Княжа Україна». Уривки: «Володимир Мономах», «Половці і Отрок».</p> <p>Короткі біографічні відомості про автора.</p> <p>«Княжа Україна» — поетична розповідь про минуле нашого народу. Поєднання літописних оповідок, народних переказів та легенд, казкових мотивів у поетичному творі. Роль Володимира Мономаха та його нащадків у нашій історії. Символічний образ євшану у вірші «Половці і Отрок». Ідейний зміст збірки.</p> <p>М.З.</p> <p>Зарубіжна література</p> <p>Г. Лонгфелло. Пісня про Гаявату» («Люлька згоди»).</p> <p>М.К.</p> <p>Кіномистецтво</p> <p>Документальний фільм «Україна. Повернення своєї історії».</p> <p>Цікава історія 36. Святослав Хоробрий. (2021).</p>	<p>- Створення власних художніх текстів для досягнення відповідної комунікативної мети, презентація їх у різний спосіб.</p> <p>- Створення у цифровому середовищі повідомлень/медіатекстів (дописів, коментарів, заміток, реклами тощо) для популяризації читання.</p> <p>- Складання та обговорення переліків джерел для обговорення особистих і соціально важливих проблем.</p> <p>- Виконання різних ролей під час роботи в парах, групах.</p> <p>- Корегування написаного з коментуванням за визначеними критеріями відповідно до теми та мети висловлювання.</p> <p>- Взаєморедагування написаного.</p> <p>- Аналіз мовних явищ у художніх текстах щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць, зокрема оцінних.</p> <p>- Проекти, зокрема театральні, медіа, літературні, ігрові, інформаційні.</p> <p>- Літературні екскурсії.</p> <p>- Створення текстів із застосуванням художньо-образного, асоціативного мислення.</p>
---	--	---

<p>Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості:</p> <ul style="list-style-type: none"> - аналізує окремі мовні явища в художніх текстах, медіатекстах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць, зокрема оцінних; - творчо використовує мовні засоби, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення; <p><i>ставлення:</i> виявляє пошанування української культури, толерантність до інших культур;</p> <p><i>ставлення:</i> толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні та різні думки учасників дискусії.</p>		<p>Обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів, свого ставлення до зображених людей, подій, ситуацій. - Обґрунтування впливу вивчених творів на формування власних естетичних смаків.
--	--	---

Розділ 2. ЦІННОСТІ ЕПОХИ ТА ВІЧНІ ЦІННОСТІ

<p>Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - переказує почутий художній текст докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого художнього тексту/медіатексту, відповідно до мети; - самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння художнього тексту, медіатексту, структуруючи інформацію; 	<p>Національні, громадянські та сімейні цінності у творах. Ціннісні пріоритети літературних героїв та героїнь.</p> <p>Валентин Чемерис. Уривки з роману «Анна Київська — королева Франції»: «Зіронько ти моя, Ярославно!..», «У часи Ярослава Мудрого літаки до Парижа не літали».</p> <p>Короткі відомості про автора.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Застосування прийомів активного слухання. - Відтворення змісту почутого (детально, вибірково). - Відповіді на запитання за змістом почутого / прочитаного (індивідуально, в парах, групах). - Пошук та аналіз функцій художніх деталей почутого / прочитаного тексту.
--	---	--

<p>- виявляє важливі деталі художнього тексту, медіатексту для ілюстрування власного розуміння почутого;</p> <p>- аналізує жанрові, естетичні та мовні особливості художнього тексту;</p> <p>- дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації;</p> <p>- логічно і послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного життя;</p> <p>- коментує особливості вираження емоційного стану персонажів на основі аналізу художнього тексту, медіатексту для розвитку власного емоційного інтелекту.</p> <p><i>Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в художніх текстах:</i></p> <p>- співвідносить зміст художнього тексту з історичним і соціокультурним контекстом;</p> <p>- коментує та обґрунтовує актуальність порушених в художніх текстах проблем з урахуванням культурно-історичного контексту;</p> <p>- характеризує взаємозв'язок між темою, мікротемами та основною думкою художнього тексту, медіатексту;</p>	<p>Дитинство Анни Ярославни. Освіта і виховання. Характеристика княгині.</p> <p>МК</p> <p>Образотворче мистецтво «Анна Слов'янська» Якоба де Бі, бл. 1640.</p> <p>Монументальне мистецтво Пам'ятники Анні Ярославні у Києві (2016), у Санлісі (Франція) в монастирі святого Вікентія (XVII ст.) та у Тулузі (Франція) (2018).</p> <p>Іван Франко. Історична повість «Захар Беркут» (повністю).</p> <p>Розповідь про Івана Франка. Історична канва повісті. Колективний образ громади, що захищає своє право бути господарями власної землі. Образи мудрих і жертвних захисників свого краю від ординців та продажних бояр. Сила волі, безстрашність Захара Беркута і його синів. Чистота почуттів Мирослави та Максима, перемога над страхом смерті. Утвердження ідеї єдності громади у часи миру і великої загрози. Образ Сторожа як символу духу нескорених Карпат.</p> <p>Особливості жанру. Композиція твору. Взаємодія персонажів твору. Роль художньої деталі.</p>	<p>- Аналітико-синтетична робота з текстом (визначення жанру, особливостей композиції, естетичних та мовних особливостей тексту).</p> <p>- Підготовка питань до змісту художнього тексту; пошук відповідей на питання, підготовані іншими учнями.</p> <p>- Презентація власних поглядів, ідей, переконань як відгук на художній текст.</p> <p>- Дослідження способів вираження емоційного стану персонажів у художньому тексті.</p> <p>- Дослідження зв'язку між змістом художнього тексту та історичним і соціокультурним контекстом.</p> <p>- Визначення проблематики художніх текстів, їхньої актуальності, зав'язків між темою, мікротемами та основною думкою тексту.</p> <p>- Дослідження ролі зображувально-виражальних засобів.</p> <p>- Характеристика персонажів, з'ясування причин їхніх вчинків, емоційного стану.</p> <p>- Просектування емоційно-чуттєвого досвіду персонажів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності.</p>
--	--	--

<p>- розпізнає в художньому тексті зображувально-виражальні засоби;</p> <p>- характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їхні вчинки та висловлювання;</p> <p>- проєктує емоційно-чуттєвий досвід персонажів художніх текстів, медіатекстів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності;</p> <p>- коментує власні почуття під час читання художнього тексту, медіатексту і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту;</p> <p>- з'ясовує важливість і прогнозує доцільність подальшого використання інформації, здобутої з художніх текстів, медіатекстів з урахуванням прочитаного;</p> <p>- творчо опрацьовує прочитаний художній текст, медіатекст, передає його в іншому культурно-історичному контексті.</p> <p><i>Висловлювання думок, почуттів і ставлень, інтерпретація літературних творів:</i></p> <p>- складає та оформлює власні тексти відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм;</p>	<p>МК:</p> <p>Кіномистецтво:</p> <p>Фільм «Захар Беркут» режисера Леоніда Осика (1971). Фільм «Захар Беркут» режисера Ахтема Сеїтаблаєва (2019).</p> <p>Марія Чумарна. Повість «Яромир, або Вивідувач короля Данила».</p> <p>Розповідь про авторку.</p> <p>Історична основа твору. Героїко-романтична історія юного нащадка характерників — дружинника короля Данила. Мужність, безстрашність, почуття обов'язку захищати рідний край та об'єднувати своїх ровесників для боротьби з ворогом. Образи короля Данила та волинських князів Василька і Володимира. Мудрість і взаєморозуміння між володарями Руської держави. Романтична історія кохання Яромира і Мирослави.</p> <p>ТЛ: повторення: повість.</p> <p>МЗ:</p> <p>Історія України.</p> <p>Король Данило і боротьба проти ординської навали.</p>	<p>- Презентація власних вражень від прочитаного художнього тексту/медіатексту.</p> <p>- Представлення результатів аналізу впливу виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту.</p> <p>- Аналіз діалогів.</p> <p>- Роздуми про доцільність подальшого використання інформації, здобутої з художніх текстів, медіатекстів.</p> <p>- Творче опрацювання художнього тексту (перенесення героїв творів в інший культурно-історичний контекст: придумування нових сюжетів художніх творів).</p> <p>- Створення порівняльних таблиць, схем, візуалізація інформації.</p> <p>- Створення проєктів («Малюємо героя», «Сенкан про героя», «Музика до екранізації твору», «Улюблена музика героя твору», «Сторінка героя у соцмережі» тощо).</p> <p>- Аналіз і редагування написаного.</p> <p>- Самоаналіз і самооцінка власної діяльності.</p>
--	---	--

<p>- оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності;</p> <p>- створює самостійно тексти, використовує різні форми їхньої презентації для досягнення відповідної комунікативної мети;</p> <p>- добирає виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність;</p> <p>- створює у цифровому середовищі повідомлення/ медіатексти різних жанрів (дописи, коментарі) із застосуванням гіпертекстових посилань для популяризації читання;</p> <p>- виконує різні ролі у груповій онлайн-комунікації;</p> <p>- аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання.</p> <p><i>Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості:</i></p> <p>- творчо використовує мовні засоби, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення;</p> <p>- використовує різноманітні стратегії (зокрема вільний запис асоціацій, «карти знань», складання списків дивних ідей тощо) для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності;</p>	<p>ЗЛ:</p> <p>Вальтер Скотт. «Айвенго» (аудіокнига).</p> <p>Жуль Верн. «П'ятнадцятирічний капітан» (аудіокнига).</p>	<p><i>Обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</i></p> <p>- висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів, свого ставлення до зображених людей, подій, ситуацій.</p>
--	---	--

<p>ставлення: сприймає та осмислює цінності, актуалізовані в текстах.</p>		
<p>Розділ 3. «ЩЕ НЕ БУЛО ЕПОХИ ДЛЯ ПОЕТІВ, АЛЕ БУЛИ ПОЕТИ ДЛЯ ЕПОХ!» (Ліна Костенко)</p>		
<p>Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння художнього тексту, медіатексту), структуруючи інформацію; - окреслює тематику і мотиви почутого художнього тексту, медіатексту для подальшої інтерпретації; - виявляє важливі деталі почутого художнього тексту, медіатексту для ілюстрування власного розуміння почутого; - аналізує жанрові, естетичні та мовні особливості почутого художнього тексту, медіатексту; - характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих деталей, зокрема художніх, почутого художнього тексту, медіатексту; - логічно і послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та 	<p>Життєствердна ідея гартування духу і волі всупереч найважчим життєвим випробуванням у творчості видатних українських письменників.</p> <p>Тарас Шевченко. «Ми вкупці колись росли», «І золотої, й дорогої», «Мені однаково». Автобіографічні мотиви у віршах. Спогади про юнацькі мрії, біль за втраченими надіями. Тема родини («Ми вкупці колись росли»). Узагальнений образ кріпацької долі українських дітей-сиріт. Співчутливість, співпереживання поета («І золотої, й дорогої»). Доля України, її слава і майбутнє — вище від власної долі. Пророче застереження своїм дорогим землякам бути пильними, оберегати скарби своєї землі й свого духу. Патріотичні почуття відповідальності за долю України («Мені однаково»). Жанр медитації. Анафора. Вплив творчості Тараса Шевченка на пробудження національної гідності й патріотизму у творчості поетів наступних поколінь.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Виразне читання поезій. - Інтерпретація текстів поезій, визначення теми, мотивів поезій. - Пояснення ролі художніх деталей для розуміння поезій та впливу на емоції читача. - Аналіз жанрових особливостей поезій. - Презентація власних поглядів, ідей, переконань, які з'явилися під впливом почутого/прочитаного. - Обговорення актуальності ідейного змісту поезій, з'ясування зв'язку тексту з епохою. - Створення власного медійного продукту на основі почутого/прочитаного (плакат, фотоколаж, малюнок тощо). - Відповіді на запитання. - Представлення вражень від прочитаного — аналіз ролі мовних засобів, впливу зображувально-виражальних засобів на розуміння ідей, образів, емоційно-естетичне сприйняття тексту.

наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду;

- обговорює актуальність, жанрово-родову належність художнього тексту, ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту з певною епохою;

- виявляє важливі деталі художнього тексту, медіатексту для ілюстрування власного розуміння почутого;

- коментує особливості вираження емоційного стану на основі аналізу художнього тексту, медіатексту для розвитку власного емоційного інтелекту.

Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації:

- розпізнає в художньому тексті зображувально-виражальні засоби;

- коментує власні почуття під час читання художнього тексту і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту;

- характеризує особливості структури художнього тексту, визначаючи функції та роль мовних засобів у ньому;

- пропонує варіанти інтерпретації образів у художніх текстах, зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах;

Леонід Кисельов. «Він був як полум'я».
Поетичний образ Тараса Шевченка.

Леся Українка. «Хотіла б я піснею стати», «До мого фортеп'яно», «Contra spem spero!». Поривання вільних мрій, закоханість у життя, прагнення свободи і творчості («Хотіла б я піснею стати»). Розчарування і біль від втрати дитячих мрій, від радості творити музику життя (елегія «До мого фортеп'яно»). Незламність волі, жага до життя і творчості, усвідомлення і проявлення своєї місії боротися словом і перемагати. Перетікання настроїв від важкого смутку до сплеску сили і надії. Оптимізм, віра у силу духу, що пориває крізь сльози сміятись, сподіватись без надії і творити, незважаючи на всі удари долі. («Contra spem spero!»). Художні особливості поезій.

Ліна Костенко. «Крила» (Із поеми «Чайка на крижині»). Розповідь про Ліну Костенко. Історія написання поезії. Символічність образу крил. Художні особливості вірша.

Грицько Чубай. «Україні».

Розповідь про поета.

Образ України. Емоційне, чутливе звернення до України, часткою якої вважає себе поет. Найвищі цінності людини розкриваються лише у спорідненості з рідним краєм, пам'яттю свого народу.

- Інтерпретація образів, осмислення потенційної множинності прочитання художніх текстів.

- Виразне читання поезій.

- Створення власних поезій.

- Написання есе.

- Аналіз і редагування написаного.

- Самоаналіз і самооцінка власної діяльності.

Обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:

- Розмірковування про вплив вивчених поетичних творів на формування власних естетичних смаків, на формування власних читацьких інтересів.

-Висловлення власного ставлення до порушених у творі проблем та способів їхнього розв'язання.

- презентує прочитаний літературний твір у різний спосіб з урахуванням власного читацького досвіду;

- творчо опрацьовує художній текст, передає його в іншому культурно-історичному контексті.

Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами:

- створює та презентує художні тексти, медіатексти на актуальну самостійно визначену тематику;

- зіставляє власну думку, зафіксовану в письмовій формі, із думкою інших осіб;

- оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності;

- створює самостійно художні тексти, медіатексти, використовує різні форми їхньої презентації для досягнення відповідної комунікативної мети;

- добирає виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність;

- аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання.

Використання мови для власної мовної творчості, спостереження за

ТЛ: *анафора, рима, розмір вірша, медитація.*

Повторення: *ліричний герой, епітет, порівняння.*

МЗ:

Зарубіжна література.

Редьярд Кіплінг. «Якщо» (переклад В. Стуса, аудіозапис).

Музичне мистецтво

Пісні на слова Тараса Шевченка, що стали народними (аудіозапис).

«Хорея козацька». «Ой чого ж ти почорніло...».

Образотворче мистецтво

Картини Тараса Шевченка на тему України.

<p><i>літературними явищами, проведення їхнього аналізу:</i></p> <p>- творчо використовує мовні засоби, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення.</p>		
<p>Розділ 4. МІЙ ВСЕСВІТ</p>		
<p><i>Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації:</i></p> <p>- застосовує прийоми активного слухання;</p> <p>- відповідає на запитання за змістом почутого художнього тексту, акцентуючи увагу на важливих художніх деталях;</p> <p>- обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутого художнього тексту, ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості;</p> <p>- формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння;</p> <p>- самостійно складає і komponує складний план;</p> <p>- переказує художній текст докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті</p>	<p>Мікрочесвіт людини — світ творчої уяви, захоплень і вражень, почуттів. Вибір цінностей.</p> <p>Микола Руденко. Науково-фантастична повість (повість-феєрія) «Народжений блискавкою». Магнетичний зв'язок людини з природою. Образ Себастьяна: стійкість перед спокусами, вірність ідеалам, родині, друзям. Втілення добра і зла у героях повісті. Генерал як образ диктатора, професор — образ аморального вченого. Тема боротьби за свободу і незалежність у творі. Проблема відповідальності за власний та загальноцивілізаційний розвиток. Образ Едмундо. Любов як найбільш загадкова енергія всесвіту, здатна творити дива. Моральний вибір героїв твору. Метафоричність назви твору. Особливості жанру. Наукова фантастика.</p>	<p>- Відтворення змісту творів (переказ докладний, стислий, вибірковий, творчий), укладання плану змісту; формулювання запитань до змісту і пошук відповідей (індивідуально, у парах, в групах).</p> <p>- Дослідження ролі деталей у художньому тексті.</p> <p>- Характеристика персонажів художніх творів.</p> <p>- Аналіз діалогів.</p> <p>- Дослідження проблематики творів, представлення свого бачення розв'язання проблем.</p> <p>- Обґрунтування актуальності порушених в художніх текстах, медіатекстах проблем з урахуванням власного досвіду.</p>

<p>в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах художнього тексту;</p> <ul style="list-style-type: none"> - дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати; - самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння художнього тексту, структуруючи інформацію; - знаходить потрібну інформацію в художніх текстах, медіатекстах) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей; - окреслює тематику і проблематику художнього тексту для подальшої інтерпретації; - виявляє важливі деталі художнього тексту, медіатексту для ілюстрування власного розуміння почутого; - аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості почутого художнього тексту, медіатексту; - дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації; - здійснює емоційну саморегуляцію, доречно використовуючи вербальні та невербальні засоби (зокрема під час виступу перед аудиторією). 	<p>Леся Воронина. Оповідання «Imagine». Плекання волі та впевненості у собі, почуття гідності, навіть якщо твої ровесники тебе не розуміють і не сприймають світу твоїх захоплень. Перемога над своєю невпевненістю дає людині крила для утвердження себе в житті, здійснення найвищих мрій, віднайдення істинних друзів.</p> <p>ТЛ: <i>повість-феєрія, оповідання.</i></p> <p>Ціннісний вимір жертвовної війни</p> <p>Оксана Весна. «Війна — не про любов. Не про любов». Мотиви поезії. Художні особливості поезії. Анафора та її функції у поезії. Вплив вірша на читача.</p> <p>М.З. Зарубіжна література Корнелія Функе. «Чорнильне серце». Рей Бредбері. «Усмішка».</p> <p>МК: Кіномистецтво Фільм «20 тисяч лье під водою» за романом Жуля Верна (1954, реж. Р. Флайшер).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Аналіз стильових, жанрових, естетичних та мовних особливостей художнього тексту, медіатексту (індивідуально, у парах, у групах). - Візуалізація власного розуміння художнього тексту. - Створення власного медійного продукту на основі прочитаного (плакат, фотоколаж, малюнок тощо). - Дискусія. - Критичне читання художнього тексту. - Аналіз структури художнього тексту. - Аналіз поведінки, вчинків та емоційного стану літературних персонажів. - Представлення вражень від прочитаного, аналіз впливу виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту. - Інтерпретація образів, подій і ситуацій у художніх текстах, порівняння різних інтерпретацій. - Експериментування з художнім текстом (уведення нових персонажів, внесення змін у сюжет; дописування іншого закінчення тощо). - Аналіз і редагування написаного. - Самоаналіз і самооцінка власної діяльності.
---	--	---

Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в художніх текстах, медіатекстах:

- застосовує різні види критичного читання художніх текстів, медіатекстів;
- визначає специфіку складників структури художніх текстів, медіатекстів;
- коментує та обґрунтовує актуальність порушених в художніх текстах, медіатекстах проблем з урахуванням власного досвіду;
- розпізнає в художньому тексті, медіатексті зображувально-виражальні засоби;
- характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їхні вчинки та висловлювання;
- коментує власні почуття під час читання художнього тексту, медіатексту і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту;
- характеризує особливості структури художнього тексту, медіатексту, визначаючи функції та роль мовних засобів у ньому;
- пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у художніх текстах, медіатекстах, зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах;
- на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт;

Обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:

- Знаходження аналогій між образами та ситуаціями, зображеними в художньому тексті, і власним життєвим досвідом.
- Висловлення власного ставлення до порушених у творі проблем та способів їхнього розв'язання.

- самостійно добирає та використовує деякі способи творчого експериментування із художнім текстом.

Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами:

- зіставляє власну думку, зафіксовану в письмовій формі, із думкою інших осіб;

- обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми;

- оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності;

- створює у цифровому середовищі повідомлення/ медіатексти різних жанрів (дописи, коментарі, статті, замітки тощо);

- виконує різні ролі у груповій онлайн-комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування;

- ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення з урахуванням засвоєних мовних норм;

- аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання;

- демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування.

<p>Використання мови для власної мовної творчості, спостереження за літературними явищами, проведення їхнього аналізу:</p> <p>- використовує різноманітні стратегії (зокрема вільний запис асоціацій, «карти знань» тощо) для продукування нових ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності;</p> <p><i>ставлення:</i> толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні та різні думки учасників дискусії.</p>		
<p>Підсумкові уроки. Розвиток мовлення</p>		
<p>- Творчо опрацьовує прочитаний художній текст, медіатекст, передає його в іншому культурно-історичному контексті;</p> <p>- створює та презентує тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів на актуальну, самостійно визначену тематику;</p> <p>- складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм;</p>	<p>Розвиток творчості, написання есе, інтеграція медіаграмотності, удосконалення грамотності, узагальнення і систематизація вивченого, написання проєктів, проведення досліджень тощо.</p>	<p>- Створення у цифровому середовищі повідомлень/ медіатекстів різних жанрів (дописи, коментарі, замітки тощо) як відгуки про художні твори.</p> <p>- Створення проєктів («Малюємо улюбленого героя», «Музика до екранізації улюбленого твору», «Мої улюблені книги» тощо).</p> <p>- Аналіз, взаємний аналіз, коригування змісту і грамотності написаного тексту.</p> <p>- Презентація створеного творчого продукту.</p>

<p>- створює самостійно тексти (зокрема художні тексти, медіатексти), використовує різні форми їх презентації для досягнення відповідної комунікативної мети;</p> <p>- створює у цифровому середовищі повідомлення/ медіатексти різних жанрів (дописи, коментарі, статті, замітки тощо) із застосуванням гіпертекстових посилань для обговорення особистих і соціально важливих проблем, зокрема популяризації читання;</p> <p>- аналізує та вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання;</p> <p><i>ставлення:</i> усвідомлює необхідність поваги до чужої інтелектуальної праці, дотримується академічної доброчесності;</p> <p>- виявляє готовність продукувати нові ідеї, спонукає до цього інших осіб.</p>		<p>Обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>- висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів, свого ставлення до зображених у творах людей, подій, ситуацій.</p>
--	--	--

Позакласне читання. Література рідного краю

<p>- Обговорює з іншими особами свої читацькі вподобання і звички, наводячи приклади, аргументи, презентує прочитаний літературний твір у різний спосіб з урахуванням власного читацького досвіду;</p> <p>- використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення;</p> <p>- представляє текстову інформацію з одного або кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів), комбінуючи різні способи і засоби візуалізації змісту;</p>	<p>Василь Шкляр «Характерник». Олександр Гаврош «Музей пригод». Марія Пригара «Михайлик — джура козацький».</p> <p>Художні твори на вибір учителя/вчительки, учнів/учениць.</p>	<p>- Презентація своїх читацьких уподобань, зокрема прочитаного художнього твору, обговорення цінності читання.</p> <p>- Створення власних медійних продуктів за мотивами прочитаного (на вибір).</p> <p>- Презентація власних художніх текстів, медіатекстів, створених на основі власного життєвого досвіду.</p>
---	--	--

<p><i>ставлення</i>: толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні та різні думки учасників дискусії.</p>		
---	--	--

8 клас

<p>Базові знання:</p> <p>Інформація: явна і прихована інформація.</p> <p>Комунікація: ситуація спілкування; мета і позиція мовця; комунікативні наміри співрозмовників; важливі та другорядні деталі повідомлення; прихований зміст повідомлення; аргументація; емоційний стан співрозмовників; суспільно-культурний контекст.</p> <p>Текст: опис, розповідь, зміст прочитаного; тема; мікротема; ідея; проблеми в тексті; культурно-історичний контекст.</p> <p>Літературний твір: морально-етична проблематика творів; роди і жанри літератури; зміст і форма літературного твору (тема, ідея, фабула, сюжет, композиція, художні образи, поетика); літературний твір в історико-культурному контексті; естетична цінність літературного твору; відкритість творів літератури до інтерпретації; читацький досвід, емоційний стан читача.</p> <p>Мовні засоби: засоби художньої виразності.</p>		
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Пропонований зміст навчального предмета</p>	<p>Види навчальної діяльності</p>
<p>ВСТУП</p>		
<p><i>Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації:</i></p>	<p>Вплив читання на формування світогляду читача, розвиток його уяви та творчості.</p>	<p>- Дискутування про роль художнього слова у житті людини.</p>

<p>- з'ясовує важливість і прогнозує доцільність подальшого використання здобутої інформації.</p> <p>Взаємодія з іншими особами усно, сприймання та використання інформації:</p> <p>- обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми, аналізуючи та узагальнюючи різні погляди та ідеї;</p> <p>- дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації.</p> <p>Висловлювання думок, почуттів і ставлень:</p> <p>- логічно і послідовно презентує власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного життя.</p>	<p>Читання художньої літератури в епоху розвитку технологій: виклики і способи їх подолання.</p> <p>Література як світ цінностей, ідей та ідеалів.</p>	<p>- Обговорення проблем, пов'язаних із проблемою читання в епоху активного розвитку технологій.</p> <p>- Підготовка презентації на тему «Читання як життєва стратегія» (робота в групах).</p>
<p>Розділ 1. ІДЕЇ ТА ІДЕАЛИ</p>		
<p>Сприймання і використання інформації, взаємодія з іншими особами усно:</p>	<p>Історичні пісні «Ой Морозе, Морозенку», «Максим козак Залізняк», «Чи не той то Хміль».</p>	<p>- Слухання поезій/пісень.</p> <p>- Обговорення почутого/прочитаного в культурно-історичному контексті;</p>

<ul style="list-style-type: none"> - свідомо застосовує прийоми активного слухання; - висловлює власні почуття, враження, викликані почутим; - обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутого художнього тексту, медіатексту, ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту з певною епохою; - самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння почутого художнього тексту, медіатексту; - окреслює тематику і проблематику почутого художнього тексту, медіатексту для подальшої інтерпретації; - аналізує мовні особливості художнього тексту; - співвідносить зміст сприйнятого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) з історичним і соціокультурним контекстом; - характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих художніх деталей почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту). 	<p>Відображення історичних подій козацької доби, оспівування героїчних постатей народних героїв. Поетика історичних пісень.</p> <p>Козацькі пісні «Ой на горі вогонь горить», «Ой по синьому морі», «Стоїть явір над водою».</p> <p>Тема прощання з рідними людьми, роздуми про долю в чужій стороні. Трагічні мотиви передчуття смерті.</p> <p>Маруся Чурай. «Засвіт встали козаченьки», «Ой не ходи, Грицю», «Летить галка через балку».</p> <p>Маруся Чурай — легендарна народна поетка і піснярка. Мотиви нещасливого кохання, зради у ліричних піснях Марусі, патріотизм, співпереживання за долю України у піснях, що стали улюбленими серед українського козацтва.</p> <p>Думи — унікальний витвір українських «гомерів», просвітителів народу.</p> <p>Кобзарі та лірники — носії духовних заповітів (О. Вересай, Г. Гончаренко, М. Кравченко та ін.). Сучасні виконавці: Василь та Микола Литвини, Василь Нечепа, Тарас Компаніченко. Національна капела бандуристів України. Жанрова своєрідність, історична основа, морально-виховний та історичний зміст дум. Специфічність поетичної форми, ритму.</p>	<p>представлення власних вражень, викликаних почутим/прочитаним.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дослідження жанрової специфіки почутих/прочитаних текстів, ідейно-тематичного змісту, зв'язку текстів з певною історичною епохою. - Обговорення історичного і культурного контексту за змістом твору. - Аналіз художніх особливостей почутих/прочитаних художніх текстів. - Аналіз ролі, виражальних можливостей та впливу на слухача художніх деталей почутого/прочитаного художнього тексту, медіатексту. - Критичне читання художніх текстів з використанням різних стратегій. - Аналіз структури художніх текстів та пояснення її специфіки для творів усної народної творчості. - Актуалізація порушених у художніх текстах, медіатекстах проблем. - Створення літературних портретів ліричних героїв художніх текстів, медіатекстів; характеристика поведінки, емоційного стану, коментування вчинків. - Візуалізація прочитаного; презентація власних почуттів під час читання художніх текстів, вражень від прочитаного; аналіз
---	---	--

<p>Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в художніх текстах, медіатекстах:</p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовує різні види критичного читання художніх текстів, медіатекстів; - визначає специфіку складників структури художніх текстів, медіатекстів; - коментує та обґрунтовує актуальність порушених в художніх текстах, медіатекстах проблем; - розпізнає в художньому тексті, медіатексті зображувально-виражальні засоби; - характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їхні вчинки та висловлювання; - коментує власні почуття під час читання художнього тексту, медіатексту і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту; - характеризує особливості структури художнього тексту, медіатексту, визначаючи функції та роль мовних засобів у ньому; - пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у художніх текстах, медіатекстах, зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах; 	<p>Дума «Плач невільників». Страждання козаків у турецькій неволі. Поетика думи.</p> <p>Дума «Буря на Чорному морі». Сила молитви та покаяння. Моральні цінності. Художні особливості твору.</p> <p>Дума «Маруся Богуславка». Образ вільнолюбної українки, яка свою гідність і честь ставить вище за життя. Перегук з історичною постаттю Насті Лісовської (Роксолани). Прославлення вільнолюбної та гордої вдачі українців, утвердження ідеалів істинної краси людської душі.</p> <p>ТЛ: <i>ліро-епічний твір, дума.</i></p> <p>МЗ:</p> <p>Історія України. Козацька республіка.</p> <p>МК:</p> <p>Образотворче мистецтво</p> <p>І. Айвазовський. «Чорне море».</p> <p>М. Дерегус. «Маруся Богуславка».</p> <p>Музичне мистецтво</p> <p>М. Лисенко. Опера «Маруся Богуславка».</p>	<p>впливу виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття художнього тексту.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дослідження можливості варіантів інтерпретації художніх образів, порівняння із власним розумінням смислів художнього тексту. - Декламування/наспівування творів усної народної творчості. - Створення текстового / мультимедійного продукту (індивідуально, в парах, групах), зокрема в цифровому середовищі. - Творчо експериментує з художнім текстом. - Написання есе на основі прослуханих/прочитаних творів усної народної творчості. - Творчий проєкт: написання поетичного твору на зразок почутих/прочитаних. - Створює у цифровому середовищі повідомлень/ медіатекстів різних жанрів (дописи, коментарі для соцмереж про враження від почутих/прочитаних творів, для популяризації почутого/прочитаного тощо). - Продукування ідей під час інтерпретації текстів усної народної творчості, використання для цього карти знань. - Аналіз і редагування написаного. - Самоаналіз і самооцінка власної діяльності.
--	--	--

<p>- на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт;</p> <p>- самостійно добирає та використовує деякі способи творчого експериментування із художнім текстом.</p> <p>Висловлювання думок, почуттів і ставлень, інтерпретація літературних творів:</p> <p>- зіставляє власну думку, зафіксовану в письмовій формі, із думкою інших осіб;</p> <p>- оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності;</p> <p>- складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм;</p> <p>- створює у цифровому середовищі повідомлення/ медіатексти різних жанрів (дописи, коментарі тощо);</p> <p>- виконує різні ролі у груповій онлайн-комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування;</p> <p>- ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені</p>	<p>«Їхав козак за Дунай» (слова С. Климовського, музика Л. ван Бетховена).</p> <p>Козацькі балади у виконанні Тараса Житинського (2009 рік).</p> <p>Пісні козацької доби у виконанні Юрія Йосифовича (проект «Серце. Нова автентика»).</p> <p>Монументальне мистецтво</p> <p>Скульптурна група «Запорозький козак і кобзар» на вулиці Сагайдачного в Києві (травень 2009 року).</p> <p>Скульптурна композиція «Козак Мамай» на Майдані Незалежності в Києві. Скульптор В. Зноба.</p> <p>Кіномистецтво</p> <p>Фільм «Поводир» (2014), режисер О. Санін.</p> <p>Мультфільм «Маруся Богуславка» (1966), режисер Н. Василенко.</p>	<p>Обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>- висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів.</p>
---	--	---

<p>виправлення з урахуванням засвоєних мовних норм;</p> <ul style="list-style-type: none"> - аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання; - демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування. <p><i>Використання мови для власної мовної творчості, спостереження за літературними явищами, проведення їхнього аналізу:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - використовує різноманітні стратегії (зокрема вільний запис асоціацій, «карти знань» тощо) для продукування нових ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності; <p><i>ставлення:</i> толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні та різні думки учасників дискусії.</p>		
<p>Розділ 2. ЦІННОСТІ ЕПОХИ ТА ВІЧНІ ЦІННОСТІ</p>		

<p>Сприймання і використання інформації, взаємодія з іншими особами усно:</p> <ul style="list-style-type: none"> - свідомо застосовує прийоми активного слухання; - переказує художній текст докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах художнього тексту; - самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати; - відповідає на запитання за змістом художнього тексту, медіатексту, акцентуючи увагу на важливих деталях; - обговорює актуальність, жанрово-родову належність художнього тексту, медіатексту, ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту з певною епохою; - формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння; - виявляє вербальні засоби, що вказують на наявність у художньому тексті, медіатексті прихованої інформації, передає прихований зміст почутого/прочитаного; - самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння художнього тексту, медіатексту, структуруючи інформацію; 	<p>Українська література епохи бароко (XVI–XVIII ст.): загальна характеристика.</p> <p>Історична література. Козацькі літописи (Самовидця, Граб'янки й Величка): тематика та жанрові особливості. Аналіз витягів з літописів (на вибір).</p> <p>Барокова поезія. Панегірики. Іван Величковський. Фігурні (курйозні) вірші.</p> <p>Семен Климовський. Пісня «Їхав козак за Дунай». Мотив розлуки козака з коханою дівчиною. Композиційні особливості твору.</p> <p>Григорій Сковорода. Огляд життя і творчості. «Всякому місту – звичай і права» (із книги «Сад божественних пісень»). De Libertate. Ідейно-художній аналіз віршів. Байка «Бджола та Шершень». Тема та ідея твору. Особливості побудови. Мораль («сила») байки. Художні особливості твору.</p> <p>Іван Мазепа. Вірш «Дума». Відображення у творі політичної ідеології Івана Мазепи, документальне відображення трагічної долі України в XVII ст. Заклик до національної єдності України й утворення незалежного українського державно-політичного проводу. Ідейно-художній аналіз поезії.</p> <p>ТЛ: <i>бароко, панегірик, байка, сила, фігурні (курйозні) вірші.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Відтворення змісту художнього тексту (переказування тексту докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах). - Укладання складного плану змісту художнього тексту. - Обговорення почутого/прочитаного; пошук відповідей на запитання за змістом художніх текстів. - Цілісний аналіз художнього тексту (ідейно-тематичний зміст, проблематика, структура, жанр, зав'язок тексту з певною епохою). - Виразне читання поетичних творів. - Створення поезій (панегіриків, фігурних віршів). - Аналіз діалогів у художніх текстах (опис комунікативних ситуацій, визначення комунікативних цілей і стратегій, які обирають герої творів для досягнення цілей спілкування); аналіз окремих мовних явищ у художніх текстах щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць. - Характеристика персонажів. - Візуалізація почутого / прочитаного у різний спосіб, зокрема з використанням цифрових ресурсів. 	
---	--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> - окреслює тематику і проблематику художнього тексту, медіатексту для подальшої інтерпретації; - виявляє важливі деталі художнього тексту, медіатексту для ілюстрування власного розуміння; - аналізує жанрові, естетичні та мовні особливості художнього тексту; - коментує підтекст художнього тексту; - дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації; - характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих художніх деталей; - здійснює емоційну саморегуляцію, доречно використовуючи вербальні та невербальні засоби (зокрема під час виступу перед аудиторією); - позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації. <p><i>Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовує різні види критичного читання художніх текстів, медіатекстів; - визначає специфіку складників структури художніх текстів різних родів і жанрів, а 		<ul style="list-style-type: none"> - Застосування прийомів критичного читання художнього тексту відповідно до визначеної мети. - Читання вголос уривків художніх текстів. - Обговорення історичного контексту за змістом художнього твору, пошук додаткової інформації для розуміння історичних подій, відображених у художніх творах. - Дослідження ролі, виражальних можливостей та впливу на слухача (адресата) важливих художніх деталей. - Дискутування. - Аналіз діалогів. - Обґрунтування актуальності порушених у художніх текстах проблем. - Аналіз зображувально-виражальних засобів у художньому тексті. - Характеристика поведінки та емоційного стану літературних персонажів, коментування їхніх вчинків та окремих висловлювань. - Презентація власних вражень від прочитаного, аналіз впливу виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту. - Порівняння варіантів інтерпретації художніх образів, подій, ситуацій у художніх текстах.
	<p>Художні твори про козацьку добу</p> <p>Андрій Чайковський. Героїко-романтична повість «За сестрою».</p> <p>Коротка біографічна довідка про автора.</p>	

<p>також особливості міжродових і міжжанрових утворень;</p> <ul style="list-style-type: none"> - співвідносить зміст сприйнятого художнього тексту, медіатексту з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора; - коментує та обґрунтовує актуальність порушених у художніх текстах проблем з урахуванням культурно-історичного контексту; - розпізнає в художньому тексті зображувально-виражальні засоби; - характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їхні вчинки та висловлювання; - проєктує емоційно-чуттєвий досвід персонажів художніх текстів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності; - коментує власні почуття під час читання художнього тексту, медіатексту і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту; - пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у художніх текстах, зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах; - на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт. 	<p>Загальнолюдські та сімейні цінності у творі. Трагічна доля українських дітей, брата і сестри, що їх розлучила неволя. Особливості створення захопливого образу українського підлітка, що не кориться лихий долі. Оспівування мужності, безстрашності, відповідальності, відваги, кмітливості Павлуся. Почуття людської гідності, вірність християнській вірі. Уміння досягати поставленої мети і жертвна любов героя. Родинні цінності, любов до батьківщини; відповідальність.</p> <p>Композиція і сюжет твору. Особливості жанру.</p> <p>ТЛ: повторення: <i>композиція, сюжет.</i></p> <p>МЗ: Історія України (козацька доба).</p> <p>МК: Образотворче мистецтво Ілля Рєпін. «Запорозьці пишуть листа турецькому султанові».</p> <p>Юзеф Брандт. «Габір запорозців».</p> <p>Герб Війська Запорозького з літопису Григорія Граб'янки.</p> <p>П. Куліш. Історичний роман «Чорна рада». Розділи XIII, XIV.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Створення текстового / мультимедійного продукту на основі прочитаного художнього тексту (індивідуально, в парах, групах), зокрема в цифровому середовищі. - Створення медійного проєкту (створення рекламного ролика, буктрейлера тощо). - Створення ілюстрацій до художніх текстів з використанням онлайн-інструментів. - Написання есе на основі прочитаних творів; корегування написаного з коментуванням за визначеними критеріями; взаєморедагування / колективне редагування написаного. - Використання «карти знань» для продукування нових ідей під час аналізу художнього тексту. - Театралізація. - Аналіз і редагування написаного. - Самоаналіз і самооцінка власної діяльності. <p>Обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <ul style="list-style-type: none"> - висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів.
---	---	--

<p>Висловлювання думок, почуттів і ставлень, інтерпретація літературних творів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зіставляє власну думку, зафіксовану в письмовій формі, із думкою інших осіб; - оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності; - добирає виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність; - аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання; - демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування. <p>Використання мови для власної мовної творчості, спостереження за літературними явищами, проведення їхнього аналізу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - аналізує окремі мовні явища в художніх текстах, медіатекстах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць; - використовує різноманітні стратегії (зокрема вільний запис асоціацій, «карти знань») для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності; 	<p>Короткі біографічні відомості про письменника – першого українського літературного критика, перекладача, просвітителя.</p> <p>Художнє зображення історичної події — «чорної ради» 1663 року. Історична основа й авторська уява у творі. Особливості художнього відтворення відомої історичної події. Роль художньої деталі. Поняття про історичний роман.</p> <p>ТЛ: <i>художня деталь (повторення), роман.</i></p> <p>М.З.</p> <p>Історія України.</p> <p>Події 1663 року в Ніжині.</p> <p>Образотворче мистецтво</p> <p>Ікона «Покрова Богородиці з козаками» (XVII ст.).</p> <p>Микола Самокиш. «Бій Максима Кривоноса з Яремою».</p> <p>Михайло Івасюк. «В'їзд Богдана Хмельницького у Київ».</p> <p>МК:</p> <p>Кіномистецтво</p> <p>Фільм «Пропала грамота» (1972), режисер Б. Івченко.</p>	
--	---	--

- досліджує власне мовлення, аналізує основні риси авторського стилю художнього тексту для вдосконалення власного стилю мовлення;

ставлення: сприймає та осмислює цінності, актуалізовані в текстах.

Адріан Кашенко. Історична повість «Зруйноване гніздо» («Повість із часів скасування Запорозької Січі»)

Відомості про автора.

Твір про ліквідацію Запорозької Січі, козацьких вольностей та панування московських вельмож на землях зруйнованої Січі. Загальнолюдські, національні та громадянські цінності у творі. Персонажі твору як втілення незламності духу, сили волі, живучості української природи. Оптимізм, віра у силу свого народу. Образ Запорозької Січі. Метафоричність і символічність назви твору. Поєднання кількох площин: реальної, сучасної персонажам, та спогадової.

М.З.

Історія України

Зруйнування Запорозької Січі в 1709-1775 рр.

Зарубіжна література

Джордж Ноел Гордон Байрон. Поема «Мазепа».

Образотворче мистецтво

С. Чайка. «Зруйнування Січі» (2001).

Ліна Костенко. Роман у віршах «Маруся Чурай» (уривки).

Короткі відомості про авторку.

Відображення історичної дійсності, в якій жила і творила народна піснярка, історія трагічної долі Марусі. Тема життєвої правди і таємничої долі кожної людської душі, неосудність трагічних рішень. Авторський погляд на легендарну історію. Ціннісний вимір твору: національні, громадянські та сімейні цінності.

МК:

Образотворче мистецтво

Микола Пимоненко. «Вечоріє».

Костянтин Трутовський. «Сцена біля колодязя».

Микола Пимоненко. «Суперниці».

Монументальне мистецтво

Пам'ятник Марусі Чурай (Полтава).

Кіномистецтво

Фільм «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці» (1978), режисер Ростислав Синько.

РОЗДІЛ 3. «ЩЕ НЕ БУЛО ЕПОХИ ДЛЯ ПОЕТІВ, АЛЕ БУЛИ ПОЕТИ ДЛЯ ЕПОХ!» (Ліна Костенко)

Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації:

- самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння художнього тексту, медіатексту, структуруючи інформацію;
- окреслює тематику і мотиви почутого художнього тексту, медіатексту для подальшої інтерпретації;
- виявляє важливі деталі почутого художнього тексту, медіатексту для ілюстрування власного розуміння почутого;
- аналізує жанрові, естетичні та мовні особливості почутого художнього тексту, медіатексту;
- характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих деталей, зокрема художніх, почутого художнього тексту, медіатексту;
- обговорює актуальність, жанрово-родову належність художнього тексту, ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту з певною епохою;
- виявляє важливі деталі художнього тексту, медіатексту для ілюстрування власного розуміння почутого;

Слово поета на сторожі свободи, майбутнього рідного краю. Усвідомленість місії творців, просвітителів свого народу.

Тарас Шевченко. «Думи мої...», «Чигрине, Чигрине...», «Тарасова ніч».

Життєтворча сила слова-думи, думи-послання до свого народу. Віра у те, що засів живого слова зійде у серцях братів-українців і дасть плоди омріяної волі. Роздум про трагічну долю України, віра у те, що дух лицарства, козацької вольниці повіє над його краєм і збудить приспану силу.

Леся Українка. «Всі наші сльози тугою палкою», «Коли втомлюся я життям щоденним», «Завжди терновий вінець».

Трагічні обставини життя поетки, її мужність і сила духу.

Образ сліз як уособлення душевного стану ліричного героя. Усвідомлення необхідності боротьби («**Всі наші сльози тугою палкою**»). Оптимістичний погляд у майбутнє. Ідея братньої любові, солідарності між людьми у вільній, щасливій країні («**Коли втомлюся я життям щоденним**»). Образ-символ тернового вінця. Образ-мотив жертви. Справжня жертва

- Виразне читання поезій.
- Інтерпретація текстів поезій; визначення теми, мотивів поезій.
- Пояснення ролі художніх деталей для розуміння поезій та впливу на емоції читача.
- Аналіз жанрових особливостей поезій.
- Презентація власних поглядів, ідей, переконань, які з'явилися під впливом почутого/прочитаного.
- Обговорення актуальності ідейного змісту поезій, з'ясування зв'язку тексту з епохою.
- Створення власного медійного продукту на основі почутого/прочитаного (плакат, фотоколаж, малюнок тощо).
- Відповіді на запитання.
- Представлення вражень від прочитаного, аналіз ролі мовних засобів, впливу зображувально-виражальних засобів на розуміння ідей, образів, емоційно-естетичне сприйняття тексту.
- Інтерпретація образів, осмислення потенційної множинності прочитання художніх текстів.

<p>- коментує особливості вираження емоційного стану на основі аналізу художнього тексту, медіатексту для розвитку власного емоційного інтелекту.</p> <p>Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розпізнає в художньому тексті зображувально-виражальні засоби; - коментує власні почуття під час читання художнього тексту і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту; - пропонує варіанти інтерпретації образів у художніх текстах, зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах; - творчо опрацьовує художній текст, передає його в іншому культурно-історичному контексті. <p>Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - створює та презентує художні тексти, медіатексти на актуальну, самостійно визначену тематику; використовує різні форми їхньої презентації для досягнення відповідної комунікативної мети; 	<p>як вияв свободи волі особистості («Завжди терновий вінець»). Антитеза.</p> <p>Микола Зеров. Сонет «Князь Ігор». Давньоукраїнські мотиви у поезії. Художні особливості поезії. Поняття про сонет.</p> <p>Олена Теліга. «Відповідь (О, так, я знаю, нам не до лица)». Місія української жінки під час боротьби за національну незалежність. Зображувально-виражальні засоби у поезії.</p> <p>ТЛ: повторення: <i>рима, стопа, розмір вірша.</i></p> <p>М.З</p> <p>Історія України Історичні події 1678 року.</p> <p>Монументальне мистецтво Чигирин. Меморіал Богдану Хмельницькому. Пам'ятник захисникам Чигирини від турецько-татарської орди в 1678 році. Пам'ятник Тарасу Шевченку в Чигирині.</p> <p>Музичне мистецтво Яків Степовий. «Прелюд пам'яті Тараса Шевченка».</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Інтерпретація поезій у новому культурно-історичному контексті. - Дискусія. - Створення власних висловлювань, написання художнього/академічного есе. - Використання «карти знань» для продукування нових ідей під час аналізу художнього тексту. - Аналіз і редагування написаного. - Самоаналіз і самооцінка власної діяльності. <p>Обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <ul style="list-style-type: none"> - висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів.
---	---	--

<p>- зіставляє власну думку, зафіксовану в письмовій формі, із думкою інших осіб;</p> <p>- оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності;</p> <p>- добирає виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність;</p> <p>- аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання.</p> <p>Використання мови для власної мовної творчості, спостереження за літературними явищами, проведення їхнього аналізу:</p> <p>- творчо використовує мовні засоби, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення.</p>		
Розділ 4. МІЙ ВСЕСВІТ		
<p>Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації:</p> <p>- свідомо застосовує прийоми активного слухання;</p> <p>- переказує художній текст, медіатекст докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах художнього тексту;</p>	<p>Іван Андрусяк. Повість «Сірка на порох».</p> <p>Безстрашність, кмітливість і самовідданість юної героїні повісті на ім'я Сірка, яка опиняється в епіцентрі дуже гострих подій, пов'язаних із боротьбою козаків проти своїх ворогів. Козацька жертвність, взаємовиручка і згуртованість головних героїв твору, свідомий вибір цінностей.</p>	<p>- Пошук і представлення відповідей на запитання за змістом художніх текстів.</p> <p>- Складання плану до змісту тексту; переказування змісту художніх текстів відповідно до плану і мети.</p> <p>- Обговорення актуальності почутого/прочитаного.</p> <p>- Представлення власних вражень, викликаних почутим/прочитаним.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати; - відповідає на запитання за змістом художнього тексту, акцентуючи увагу на важливих художніх; - обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутого художнього тексту, медіатексту, ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок художнього тексту з певною епохою; - самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння художнього тексту, медіатексту, структуруючи інформацію; - окреслює тематику і проблематику почутого художнього тексту, медіатексту для подальшої інтерпретації; - виявляє важливі деталі почутого художнього тексту, медіатексту для ілюстрування власного розуміння почутого; - аналізує жанрові, естетичні та мовні особливості почутого художнього тексту, медіатексту; - характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих деталей, зокрема художніх, почутого художнього тексту, медіатексту; 	<p style="text-align: center;">Мотив нездоланності українського духу, любові до рідної землі у поезіях українських поетів</p> <p>Богдан Лепкий. Оптимізм, віра у переможність українського вільнолюбного духу («Ми віримо»). Любов до рідного краю («Заспів»). Тема розлуки з рідним краєм («Журавлі»). Зорові та слухові образи поезій. Художня майстерність. Настрій ліричного героя.</p> <p>Василь Симоненко. «Задивляюсь у твої зіниці», «Ми думаєм про вас».</p> <p>Емоційне звернення до України, українців, пророчий заклик до перемоги у битві за свободу та істинну незалежність України. Художні особливості поезій. Образ ліричного героя.</p> <p>Володимир Івасюк. Пісенна творчість («Червона рута», «Я піду в далекі гори», «Балада про мальви», «Водограй»). В. Івасюк – герой мистецької оборони українського народу, його духовності. Емоційна насиченість творів. Образ ліричного героя у піснях.</p> <p>Леся Воронина. Оповідання «Білий птах повернувся додому».</p> <p>Біографічна розповідь про дитинство і юність видатного українського актора Івана</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Дослідження жанрової специфіки почутих/прочитаних текстів, ідейно-тематичного змісту. - Обговорення історичного і культурного контексту за змістом твору. - Аналіз художніх особливостей почутих/прочитаних художніх текстів. - Аналіз ролі, виражальних можливостей та впливу на слухача художніх деталей почутого/прочитаного художнього тексту, медіатексту. - Критичне читання художніх текстів з використанням різних стратегій. - Аналіз структури художніх текстів та пояснення її специфіки для творів усної народної творчості. - Актуалізація порушених у художніх текстах, медіатекстах проблем. - Створення літературних портретів ліричних героїв художніх текстів, медіатекстів; характеристика поведінки, емоційного стану, коментування вчинків. - Візуалізація прочитаного; презентація власних почуттів під час читання художніх текстів, вражень від прочитаного; аналіз впливу виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття художнього тексту.
--	---	--

- обговорює актуальність, жанрово-родову належність художнього тексту, ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту з певною епохою;

- виявляє важливі деталі художнього тексту, медіатексту для ілюстрування власного розуміння почутого;

- дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації;

- коментує особливості вираження емоційного стану на основі аналізу художнього тексту, медіатексту для розвитку власного емоційного інтелекту;

- здійснює емоційну саморегуляцію, доречно використовуючи вербальні та невербальні засоби (зокрема під час виступу перед аудиторією).

Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації:

- застосовує різні види критичного читання художніх текстів, медіатекстів;

- коментує та обґрунтовує актуальність порушених в художніх текстах, медіатекстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту;

- розпізнає в художньому тексті зображувально-виражальні засоби;

Миколайчука, який створив у кіно високохудожні образи українських патріотів, колоритних героїв, що наділені рисами чесної, безкомпромісної людини.

Тема любові та бережливого ставлення до української мови

Дмитро Білоус «Якщо з українською мовою...».

Максим Рильський. «Як парость виноградної лози».

Микола Лотоцький. «Не говори: в нас мова солов'їна».

Ідейний зміст поезій. Художні особливості.

Повторення: *рима, стопа, розмір вірша.*

Ціннісний вимір жертвовної війни

Володимир Скоростецький. Новела «Я – пілот МІ-8!». Тема війни з росією у творі військового журналіста. Особливості побудови твору. Розповідь від першої особи. Ідейний зміст. Відвага, патріотизм, рішучість головного героя. Образ війни.

- Дослідження можливості варіантів інтерпретації художніх образів, порівняння із власним розумінням смислів художнього тексту.

- Декламування поезій.

- Створення текстового / мультимедійного продукту (індивідуально, в парах, групах), зокрема в цифровому середовищі.

- Творче експериментування з художнім текстом.

- Написання есе на основі прослуханих/ прочитаних творів.

- Творчий проєкт: написання поетичного твору на зразок почутих/прочитаних.

- Створює у цифровому середовищі повідомлень/ медіатекстів різних жанрів (дописи, коментарі для соцмереж про враження від почутих/прочитаних творів, для популяризації почутого/прочитаного тощо).

- Продукування ідей під час інтерпретації текстів, використання для цього карти знань.

- Аналіз і редагування написаного.

- Самоаналіз і самооцінка власної діяльності.

<p>- характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їхні вчинки та висловлювання, проєктує емоційно-чуттєвий досвід персонажів художніх текстів, медіатекстів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності;</p> <p>- коментує власні почуття під час читання художнього тексту і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту;</p> <p>- пропонує варіанти інтерпретації образів у художніх текстах, зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах;</p> <p>- творчо опрацьовує художній текст, передає його в іншому культурно-історичному контексті.</p> <p><i>Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами:</i></p> <p>- створює та презентує художні тексти, медіатексти на актуальну, самостійно визначену тематику; використовує різні форми їхньої презентації для досягнення відповідної комунікативної мети;</p> <p>- зіставляє власну думку, зафіксовану в письмовій формі, із думкою інших осіб;</p>	<p><u>МЗ:</u></p> <p>Історія України</p> <p>Герої сучасної доби.</p> <p>Зарубіжна література</p> <p>Роберт Бернс. «Моє серце в верховині».</p> <p>Музичне мистецтво</p> <p>Пісня «Задивляюсь у твої зіниці» у виконанні гурту «Край».</p> <p>Пісні Володимира Івасюка в авторському виконанні.</p> <p>Пісня «Моє серце в верховині» на слова Р. Бернса у виконанні сестер Тельнюк.</p> <p>МК:</p> <p>Красвиди Карпат у живописі</p> <p>В. Манастирського, В Бойчука, Й. Бокшая.</p> <p>Кіномистецтво</p> <p>Фільм «Білий птах з чорною ознакою» (1970), режисер Юрій Ілленко.</p> <p>Фільм «Тіні забутих предків» (1964), режисер Сергій Параджанов.</p>	<p><i>Обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</i></p> <p>- висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів.</p>
---	---	--

<p>- оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності;</p> <p>- добирає виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність;</p> <p>- аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання.</p> <p>Використання мови для власної мовної творчості, спостереження за літературними явищами, проведення їхнього аналізу:</p> <p>- творчо використовує мовні засоби, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення.</p>	<p>Документальний фільм «Володимир Івасюк. Щоб народитися знову» (2014).</p>	
--	--	--

Підсумкові уроки. Розвиток мовлення

<p>- Творчо опрацьовує прочитаний художній текст, медіатекст, передає його в іншому культурно-історичному контексті;</p> <p>- створює та презентує тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів на актуальну, самостійно визначену тематику;</p> <p>- складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних,</p>	<p>Розвиток творчості, написання есе, інтеграція медіаграмотності, удосконалення грамотності, узагальнення і систематизація вивченого, написання проєктів, проведення досліджень тощо.</p>	<p>- Створення у цифровому середовищі повідомлень/ медіатекстів різних жанрів (дописи, коментарі, замітки тощо) як відгуки про художні твори.</p> <p>- Створення проєктів з використанням нейромереж.</p> <p>- Аналіз, взаємний аналіз, коригування змісту і грамотності написаного тексту.</p> <p>- Презентація створеного творчого продукту.</p>
---	--	--

<p>граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм;</p> <ul style="list-style-type: none"> - створює самостійно тексти (зокрема художні тексти, медіатексти), використовує різні форми їхньої презентації для досягнення відповідної комунікативної мети; - створює у цифровому середовищі повідомлення/ медіатексти різних жанрів (дописи, коментарі, статті, замітки тощо) із застосуванням гіпертекстових посилань для обговорення особистих і соціально важливих проблем, зокрема популяризації читання; - аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання; <p><i>ставлення:</i> усвідомлює необхідність поваги до чужої інтелектуальної праці, дотримується академічної доброчесності;</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявляє готовність продукувати нові ідеї, спонукає до цього інших осіб. 		<p>- Обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <ul style="list-style-type: none"> - висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів, свого ставлення до зображених у творах людей, подій, ситуацій.
--	--	---

Позакласне читання. Література рідного краю

<ul style="list-style-type: none"> - Обговорює з іншими особами свої читацькі вподобання і звички, наводячи приклади, аргументи, презентує прочитаний літературний твір у різний спосіб з урахуванням власного читацького досвіду; - використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення; 	<p>Михайло Старицький. «Облога Буші». Борис Грінченко. «Байда». Олександр Гаврош. «Врятувати Тараса Шевченка».</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Презентація своїх читацьких уподобань, зокрема прочитаного художнього твору; обговорення цінності читання. - Створення власних медійних продуктів за мотивами прочитаного (на вибір); презентація власних художніх текстів,
--	---	--

- представляє текстову інформацію з одного або кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів), комбінуючи різні способи і засоби візуалізації змісту.	Художні твори на вибір учителя/вчительки, учнів/учениць.	медіатекстів, створених на основі власного життєвого досвіду.
--	--	---

9 клас

<p>Базові знання:</p> <p>Інформація: явна і прихована інформація.</p> <p>Комунікація: ситуація спілкування; мета і позиція мовця; комунікативні наміри співрозмовників; важливі та другорядні деталі повідомлення; прихований зміст повідомлення; аргументація; емоційний стан співрозмовників; суспільно-культурний контекст.</p> <p>Текст: опис, розповідь, зміст прочитаного; тема; мікротема; ідея; проблеми в тексті; культурно-історичний контекст.</p> <p>Літературний твір: морально-етична проблематика творів; роди і жанри літератури; зміст і форма літературного твору (тема, ідея, фабула, сюжет, композиція, художні образи, поетика); літературний твір в історико-культурному контексті; естетична цінність літературного твору; відкритість творів літератури до інтерпретації; читацький досвід, емоційний стан читача.</p> <p>Мовні засоби: засоби художньої виразності.</p>		
Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності

Вступ

Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації:

- з'ясовує важливість і прогнозує доцільність подальшого використання інформації, здобутої з кількох текстів;
 - передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію (реферат, тези тощо);
 - представляє текстову інформацію з одного або кількох джерел, комбінуючи різні способи і засоби візуалізації змісту;
- ставлення:* цінує художню літературу як мистецтво слова.

Роль і місце художньої літератури в духовному житті народу. Тріада «автор — текст — читач». Функції художньої літератури. Відкритість тексту до інтерпретації. Текст і контекст.

- Узагальнення сприйнятої інформації (написання реферату, тез тощо).
- Представлення розуміння прочитаного, змісту (створення презентації).
- Обговорення змісту.
- Дискусія.

Розділ 1. НОВА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА: ІДЕЇ ТА ІДЕАЛИ

Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації:

- свідомо застосовує прийоми активного слухання;
- переказує художній текст докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях художнього тексту, відповідно до мети спілкування;

Суспільно-історичні, культурні обставини. Літературний процес кінця XVIII ст. — першої половини XIX ст. Основні художні напрями (класицизм, сентименталізм, романтизм, реалізм).

Особливості українського класицизму в літературі: початок національного відродження. Представники українського класицизму — І. Котляревський, Г. Квітка-Основ'яненко, П. Гулак-Артемівський.

- Відповіді на запитання за змістом почутого/прочитаного, різні способи переказування.
- Складання плану до змісту твору та відтворення змісту відповідно до плану.
- Аналіз та інтерпретація художнього тексту.
- Дискусії щодо інтерпретації художніх текстів.

<ul style="list-style-type: none"> - самостійно складає і komponує складний план почутого, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати; - відповідає на запитання за змістом почутого художнього тексту, медіатексту, акцентуючи увагу на важливих художніх деталях; - обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутого художнього тексту, ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок художнього тексту з певною епохою; - самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння художнього тексту, медіатексту, структуруючи інформацію; - окреслює тематику і проблематику художнього тексту, медіатексту для подальшої інтерпретації; - виявляє важливі деталі художнього тексту, медіатексту для ілюстрування власного розуміння почутого; - аналізує жанрові, естетичні та мовні особливості художнього тексту, медіатексту; - обґрунтовує зв'язок художнього тексту із власним та суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог «читач — текст — автор»); - обґрунтовує свою позицію щодо художнього тексту, медіатексту з урахуванням власного 	<p>Загальний огляд. Читання байок П. Гулака-Артемовського (на вибір).</p> <p>Іван Котляревський — зачинатель нової української літератури, найяскравіший представник українського класицизму.</p> <p>Творчість І. Котляревського — новий етап у розвитку національного самоусвідомлення. Бурлескно-травестійна героїко-комічна поема «Енеїда» (за сюжетом поеми римського поета Вергілія). Переосмислення подій та персонажів, «переодягання» героїв твору в український колорит, сатиричне зображення їхньої поведінки, народний гумор у діалогах персонажів. Образ Енея та його побратимів, наділення їх рисами українських вольних козаків — шукачів пригод. Жива колоритна українська мова твору.</p> <p>ТЛ: <i>класицизм, бурлеск, травестія, комічне, героїчна поема.</i></p> <p>Соціально-побутова драма «Наталка Полтавка» — «праматір українського народного театру» (Іван Карпенко-Карий). Гідність і краса простого народу, вірнопідданство служивих людей. Висміювання мовних покручів. Вірність у коханні, щирість і безкорисливість у стосунках Наталки і Петра. Багатство мови у діалогах дійових осіб, пісенна канва</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Читання вголос та обговорення важливих художніх деталей. - Аналіз жанрово-родової приналежності почутого/прочитаного художнього тексту, ідейно-тематичного змісту, естетичних особливостей, зв'язку художнього тексту з певною епохою. - Характеристика персонажів твору, використання цитат. - Візуалізація змісту художнього твору (добирання ілюстрацій, малювання). - Драматизація (відігравання важливих сценок з художнього твору, створення власних діалогів та сценаріїв на основі почутого/прочитаного художнього тексту). - Визначення тематики, проблематики художнього тексту. - Дослідження ролі художніх деталей; закономірностей функціонування окремих теоретико-літературних та мовних одиниць у художньому тексті; зв'язку тексту із суспільно-історичною епохою. - Аналіз діалогів у художньому тексті з огляду на комунікативну ситуацію та мету спілкування персонажів твору. - Дослідницькі проекти про окремі аспекти твору, вплив літератури/або твору на суспільство.
---	--	--

<p>досвіду та інформації з окремих джерел, які вважає авторитетними;</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначає позицію співрозмовника/мовця та ступінь досягнення мети комунікації; - дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації; - характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих художніх деталей, художнього тексту, медіатексту; - пояснює причини відповідного емоційного стану в типових життєвих ситуаціях; - здійснює емоційну саморегуляцію, доречно використовуючи вербальні та невербальні засоби (зокрема під час виступу перед аудиторією); - позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінуючи власну культурну традицію та виявляючи повагу до інших; - коментує особливості вираження емоційного стану в різних культурах на основі аналізу художнього тексту, медіатексту для розвитку власного емоційного інтелекту. <p>Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовує різні види критичного читання художніх текстів, медіатекстів; 	<p>драматичного твору. Виховна і морально-етична роль твору, що подолав довгу дорогу до людських сердець. Елементи класицизму (єдність часу, місця, дії), романтизму і сентименталізму у творі.</p> <p>ТЛ: <i>сентименталізм, романтизм, драма.</i></p> <p>Український романтизм. Пробудження історичної і національної свідомості.</p> <p>Микола Устиянович. Повість «Месьть верховинця. (Повістка з правдивого случаю)».</p> <p>Ідея всеперемагаючої сили добра над злом. Природа і людина у творі. Роль природи для передачі емоційного стану, настроїв і почуттів персонажів. Роль епіграфів до кожної частини повісті. Народні вірування, звичаї та обряди у творі. Пророчі сни Молани. Продан Наливайко — сильна особистість, яка перебуває в цілковитій гармонії із собою й оточенням, людина високої внутрішньої напруги, здатна постояти за своє щастя. Символічні образи твору.</p> <p>Вірші романтиків, які стали народними піснями: Микола Петренко. «Небо» («Дивлюсь я на небо та й думку гадаю...»); Євген Гребінка. «Очі чорнії...» у перекладі Юрія Пилиповича; Віктор Забіла. «Не щербечи, соловейку», «Гуде вітер вельми в полі». Почуттєвий світ поезій романтиків.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Відвідування театрів. - Написання есе. - Написання власного художнього тексту/медіатексту та презентація його. - Аналіз і редагування написаного. - Самоаналіз і самооцінка власної діяльності. <p>Обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <ul style="list-style-type: none"> - висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів, свого ставлення до зображених у творах людей, подій, ситуацій.
---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> - визначає специфіку складників структури художніх текстів різних родів і жанрів, а також особливості міжродових і міжжанрових утворень; - співвідносить зміст сприйнятого художнього тексту з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора; - коментує та обґрунтовує актуальність порушених в художніх текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту; - характеризує взаємозв'язок між темою, мікротемами та основною думкою художнього тексту, медіатексту; - характеризує взаємозумовленість елементів змісту, структури та мовного оформлення художніх текстів різних жанрів, епох, зважаючи на культурно-історичний контекст, естетичний та ціннісний потенціал; - розпізнає в художньому тексті зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю; - характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їхні вчинки та висловлювання; - проєктує емоційно-чуттєвий досвід персонажів художніх текстів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності; - коментує власні почуття під час читання художнього тексту, медіатексту і враження від 	<p>Реалізм. Загальна характеристика. Основні представники українського реалізму: Марко Вовчок, Іван Нечуй-Левицький, Панас Мирний, Борис Грінченко, Іван Франко, Наталя Кобринська, Михайло Старицький, Марко Кропивницький, Іван Тобілевич Карпенко-Карий, Олена Пчілка та інші.</p> <p>ТЛ: <i>реалізм.</i></p> <p>Марко Вовчок. Історична повість «Маруся» (у перекладі Василя Доманицького). Героїчна місія дівчини-підлітка. Майстерність сюжету повісті, роль художніх деталей. Тема любові до України. «Прочитавши про українську дівчинку Марусю, ти зрозумієш, як треба любити Францію» (П.-Ж. Ецтель). Воля як ключовий концепт у повісті. Втілення у дівчинці Марусі волелюбних рис українців.</p> <p>Борис Грінченко. Повість «Сонячний промінь». Сюжет і композиція твору. Проблематика. Символіка назви твору. Ідея просвітництва як єдиного способу допомоги простому народові. Народ та інтелігенція. Просвітницька діяльність головного героя твору – Марка Кравченка.</p> <p>Іван Нечуй-Левицький. Загальний огляд творчості та культурно-просвітницької діяльності. Боротьба письменника за чистоту живої української мови, правопису, відстоювання національної гідності.</p>	
---	---	--

прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту;

- обґрунтовує думку щодо естетичної та мистецької цінності прочитаних художніх текстів у культурно-історичному контексті;
- характеризує особливості структури художнього тексту, визначаючи функції та роль мовних засобів у ньому;
- обстоює власну думку про роль і місце художнього тексту у культурно-історичному контексті;
- пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у художніх текстах, зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах;
- представляє текстову інформацію з одного або кількох художніх текстів, медіатекстів, комбінуючи різні способи і засоби візуалізації змісту;
- творчо опрацьовує прочитаний художній текст, медіатекст, передає його в іншому культурно-історичному контексті;
- на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт.

Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами:

- створює та презентує тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів,

«В концерті». Твір-відгук на репетицію хору Миколи Лисенка. Широка палітра вражень від високого мистецького і національно-піднесеного прояву українського національного духу. Високопатріотичний пафос твору.

Іван Франко. Оповідання «Борис Граб». Міхонський як ідеал учителя. Проблема читання. Особливості побудови твору.

М.З.

Історія України.

Гоніння та заборона на українську мову (Валуєвський циркуляр та Емський указ).

Музичне мистецтво

Микола Лисенко. «Туман хвилями лягає» на слова Михайла Старицького у виконанні хорової капели «Думка».

Микола Лисенко. Пісні на слова Тараса Шевченка.

<p>стилів і жанрів на актуальну самостійно визначену тематику;</p> <ul style="list-style-type: none">- зіставляє власну думку, зафіксовану в письмовій формі, із думкою інших осіб;- обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми, аналізуючи та узагальнюючи різні погляди та ідеї;- оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності;- складає та оформлює власні тексти відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм;- добирає виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність;- ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення з урахуванням засвоєних мовних норм;- аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання;- усуває недоліки у структурі тексту, враховуючи стилістичні та жанрові особливості тексту;- демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування.		
--	--	--

<p>Використання мови для власної мовної творчості, спостереження за літературними явищами, проведення їхнього аналізу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - аналізує окремі мовні явища в художніх текстах, медіатекстах, робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць; - творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення; - використовує різноманітні стратегії (зокрема вільний запис асоціацій, «карти знань», складання списків дивних ідей тощо) для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності; <p><i>ставлення:</i> сприймає літературний твір як структуру, відкриту до читацьких інтерпретацій у часі та просторі.</p>		
Розділ 2. СВІТ ЦІННОСТЕЙ ТА ІДЕЙ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА		
<p>Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - свідомо застосовує прийоми активного слухання; - переказує художній текст докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях 	<p>Життєвий шлях Тараса Шевченка. Від романтизму – до реалізму. Еволюція творчості поета. «Садок вишневий коло хати» та інші (на вибір учителя).</p> <p>Поема «Катерина». Сюжет і композиція твору. Герої поеми. Ліричний герой. Проблема честі та відповідальності за свої вчинки. Ідейно-тематичний зміст твору.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Відповіді на запитання за змістом почутого/прочитаного, різні способи переказування. - Складання плану до змісту твору та відтворення змісту відповідно до плану. - Аналіз та інтерпретація художнього тексту. - Дискусії щодо інтерпретації художніх текстів.

<p>художнього тексту, відповідно до мети спілкування;</p> <ul style="list-style-type: none"> - самостійно складає і komponує складний план почутого, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати; - відповідає на запитання за змістом почутого художнього тексту, медіатексту, акцентуючи увагу на важливих художніх деталях; - обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутого художнього тексту, ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок художнього тексту з певною епохою; - самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння художнього тексту, медіатексту, структуруючи інформацію; - окреслює тематику і проблематику художнього тексту, медіатексту для подальшої інтерпретації; - виявляє важливі деталі художнього тексту, медіатексту для ілюстрування власного розуміння почутого; - аналізує жанрові, естетичні та мовні особливості художнього тексту, медіатексту; - обґрунтовує зв'язок художнього тексту із власним та суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог «читач — текст — автор»); 	<p>Художні особливості. Морально-етична та виховна палітра твору. Позиція автора.</p> <p>Ліро-епічна поема «Гайдамаки». Історична основа, особливості композиції. Сюжет твору. Образ народного месника, еволюція Яреми. Оспівування духу непокори та вільнолюбства. Залізняк і Гонти як втілення образів ватажків повстання. Трагізм вибору Гонти. Роль художніх деталей. Ознаки романтизму.</p> <p>Поема «Сон» («У всякого своя доля...»). Поема («комедія») «Сон» як гостра сатира на тогочасну московську імперію з її лакейством, рабством. Композиційний прийом «сну», його роль для розширення можливостей поетичного зображення. Протиставлення світоглядних цінностей вільної душі, національної самосвідомості тупому безпросвіттю сатрапів царського самодержавства. Жанр твору. Композиція. Ідейно-тематичний зміст. Проблематика твору. Образний світ поеми.</p> <p>ТЛ: <i>гротеск, контраст.</i></p> <p>Вірш «Розрита могила» (медитативна елегія). Образно-тематичний зміст твору. Осмислення суспільно-політичних, історичних, етичних проблем у творі.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Читання вголос та обговорення важливих художніх деталей. - Аналіз жанрово-родової приналежності почутого/прочитаного художнього тексту, ідейно-тематичного змісту, естетичних особливостей, зв'язку художнього тексту з певною епохою, творчістю автора, його світоглядом. - Характеристика персонажів твору, використання цитат. - Візуалізація змісту художнього твору (добирання ілюстрацій, малювання). - Драматизація (відігравання важливих сцен з художнього твору, створення власних діалогів та сценаріїв на основі почутого/прочитаного художнього тексту). - Визначення тематики, проблематики художнього тексту. - Дослідження ролі художніх деталей; закономірностей функціонування окремих теоретико-літературних та мовних одиниць у художньому тексті; зв'язку тексту із суспільно-історичною епохою. - Аналіз діалогів у художньому тексті з огляду на комунікативну ситуацію та мету спілкування персонажів твору. - Дослідницькі проекти про окремі аспекти твору, вплив літератури/або твору на суспільство (дослідження: «Міфологізація гайдамаччини у поемі Т. Шевченка», «Шевченко і сучасність» тощо).
--	--	--

<p>- обґрунтовує свою позицію щодо художнього тексту, медіатексту з урахуванням власного досвіду та інформації з окремих джерел, які вважає авторитетними;</p> <p>- визначає позицію співрозмовника/мовця та ступінь досягнення мети комунікації;</p> <p>- дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації;</p> <p>- характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих художніх деталей, художнього тексту, медіатексту;</p> <p>- пояснює причини відповідного емоційного стану в типових життєвих ситуаціях;</p> <p>- здійснює емоційну саморегуляцію, доречно використовуючи вербальні та невербальні засоби (зокрема під час виступу перед аудиторією);</p> <p>- позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінуючи власну культурну традицію та виявляючи повагу до інших;</p> <p>- коментує особливості вираження емоційного стану в різних культурах на основі аналізу художнього тексту, медіатексту для розвитку власного емоційного інтелекту.</p> <p>Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації:</p>	<p>Символізм назви твору. Могила як символ розорення України. Метафоричність образу матері (України). Особливості композиції. Художня майстерність.</p> <p>ТЛ: <i>медитація, елегія.</i></p> <p>Поема «Кавказ». Історичний контекст. Жанрова специфіка твору. Композиція. Тема національно-визвольної боротьби у поемі. «"Кавказ" — ся огниста інвектива проти "темного царства"» (І. Франко). Проблематика, мотиви й ідея твору. Образ ліричного героя: роздуми, почуття, переживання, настрої. Образи-символи поеми: Прометей, орел, тюрма.</p> <p>«І мертвим, і живим...». Історія створення. Глибоке пророче послання своїм сучасникам і майбутнім поколінням українців, заклик до самоповаги і національної гідності, вивчення та розуміння власної історії і самостійного вирішення майбутнього своєї батьківщини. Ідейно-художній зміст твору. Жанр і композиція твору. Образ ліричного героя.</p> <p>ТЛ: <i>послання.</i></p> <p>Світове значення творчості Тараса Шевченка. Вірші Шевченка, покладені на музику. Шевченко — сучасний та актуальний.</p>	<p>- Відвідування театрів.</p> <p>- Написання есе.</p> <p>- Написання власного художнього тексту/медіатексту та презентація його.</p> <p>- Створення медійних продуктів за результатами прочитання та аналізу художніх текстів (повідомлень для соціальних мереж, коментарів, статей для блогів, відгуків про художній твір тощо).</p> <p>- Розробка сценарію для вшанування пам'яті письменника.</p> <p>- Створення презентацій, ментальних карт; таблиць, схем тощо.</p> <p>- Перегляд екранізацій художніх творів та зіставлення їх із художніми текстами.</p> <p>- Аналіз і редагування написаного.</p> <p>- Самоаналіз і самооцінка власної діяльності.</p> <p>Обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>- висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів.</p>
---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> - застосовує різні види критичного читання художніх текстів, медіатекстів; - визначає специфіку складників структури художніх текстів різних родів і жанрів, а також особливості міжродових і міжжанрових утворень; - співвідносить зміст сприйнятого художнього тексту з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора; - коментує та обґрунтовує актуальність порушених в художніх текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту; - характеризує взаємозв'язок між темою, мікротемами та основною думкою художнього тексту, медіатексту; - характеризує взаємозумовленість елементів змісту, структури та мовного оформлення художніх текстів різних жанрів, епох, зважаючи на культурно-історичний контекст, естетичний та ціннісний потенціал; - розпізнає в художньому тексті зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю; - характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їхні вчинки та висловлювання; - проектує емоційно-чуттєвий досвід персонажів художніх текстів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності; 	<p>Вірші про Шевченка: Володимир Самійленко «Українська мова» (Пам'яті Т. Г. Шевченка), Юрій Рибчинський. «Шлях до Тараса».</p> <p>МЗ: Історія України Коліївщина. Кирило-Мефодіївське братство і його роль в утвердженні вільнолюбних ідей.</p> <p>Зарубіжна література Міф про Прометея.</p> <p>Образотворче мистецтво Якоб Йорданс. «Прикутий Прометей» (1640). Дірк ван Бабюрен. «Вулкан кує кайдани для Прометея» (1606).</p> <p>Кіномистецтво Фільм «Назар Стодоля» (1954), режисер Віктор Івченко.</p>	
--	--	--

- коментує власні почуття під час читання художнього тексту, медіатексту і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту;
- обґрунтовує думку щодо естетичної та мистецької цінності прочитаних художніх текстів у культурно-історичному контексті;
- характеризує особливості структури художнього тексту, визначаючи функції та роль мовних засобів у ньому;
- обстоює власну думку про роль і місце художнього тексту у культурно-історичному контексті;
- пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у художніх текстах, зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах;
- представляє текстову інформацію з одного або кількох художніх текстів, медіатекстів, комбінуючи різні способи і засоби візуалізації змісту;
- творчо опрацьовує прочитаний художній текст, медіатекст, передає його в іншому культурно-історичному контексті;
- на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт.

Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами:

<ul style="list-style-type: none">- створює та презентує тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів на актуальну, самостійно визначену тематику;- зіставляє власну думку, зафіксовану в письмовій формі, із думкою інших осіб;- обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми, аналізуючи та узагальнюючи різні погляди та ідеї;- оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності;- складає та оформлює власні тексти відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм;- добирає виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність;- ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення з урахуванням засвоєних мовних норм;- аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання;- усуває недоліки у структурі тексту, враховуючи стилістичні та жанрові особливості тексту;		
--	--	--

- демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування.

Використання мови для власної мовної творчості, спостереження за літературними явищами, проведення їхнього аналізу:

- аналізує окремі мовні явища в художніх текстах, медіатекстах) і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць;

- творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення;

- використовує різноманітні стратегії (зокрема вільний запис асоціацій, «карти знань», складання списків дивних ідей тощо) для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності;

ставлення: сприймає літературний твір як структуру, відкрити до читацьких інтерпретацій у часі та просторі.

Розділ 3. МІЙ ВСЕСВІТ

Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації:

- відповідає на запитання за змістом почутого художнього тексту, медіатексту, акцентуючи увагу на важливих художніх деталях;

- переказує художній текст докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях художнього тексту, відповідно до мети спілкування;

- самостійно складає і komponує складний план почутого, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати;

- обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутого художнього тексту, ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок художнього тексту з певною епохою;

- самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння художнього тексту, медіатексту, структуруючи інформацію;

- окреслює тематику і проблематику художнього тексту, медіатексту для подальшої інтерпретації;

- виявляє важливі деталі художнього тексту, медіатексту для ілюстрування власного розуміння почутого;

Богдан Лепкий. Автобіографічна повість-спогад «Казка мого життя».

Твір про буття в родині, про вагомий родинний виховання, про турботу родини. Казковий світ дитинства. Пошук героєм вічних цінностей буття, органічність поєднання минулого, теперішнього і майбутнього, без осмислення яких людина не може національно і духовно самоідентифікуватися. Тотожність автора, оповідача і головного героя. Портрети діячів минулого. Українські звичаї і традиції, атмосфера патріотизму, просвітництва та жертвовного служіння у середовищі священничих родів Глібовицьких та Лепких.

Ірен Роздобудько. Оповідання «Курячий бог».

Проблеми самоутвердження і виживання підлітків, що народились на території України, яка потрапила під московську окупацію. Сила волі, змужніння, усвідомленість вчинків. Образ героїні — вольової особистості, котра проходить через складні випробування життя.

Ліна Костенко. «Буває мить якогось потрясіння».

Життя — завжди несподіванка, відкриття нових знань, пробудження нових відчуттів і вражень. Пам'ять про минуле — наче

- Відповіді на запитання за змістом почутого/прочитаного, різні способи переказування.

- Складання плану до змісту твору та відтворення змісту відповідно до плану.

- Аналіз та інтерпретація художнього тексту.

- Дискусії щодо інтерпретації художніх текстів.

- Читання вголос та обговорення важливих художніх деталей.

- Аналіз жанрово-родової приналежності почутого/прочитаного художнього тексту, ідейно-тематичного змісту, естетичних особливостей, зв'язку художнього тексту з певною епохою, творчістю автора, його світоглядом.

- Характеристика персонажів твору, використання цитат.

- Візуалізація змісту художнього твору (добирання ілюстрацій, малювання з використанням нейромережі).

- Драматизація (відігравання важливих сцен з художнього твору, створення власних діалогів та сценаріїв на основі почутого/прочитаного художнього тексту).

- Визначення тематики, проблематики художнього тексту.

<p>- обґрунтовує зв'язок художнього тексту із власним та суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог «читач — текст — автор»);</p> <p>- дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації;</p> <p>- характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих художніх деталей, художнього тексту, медіатексту;</p> <p>- здійснює емоційну саморегуляцію, доречно використовуючи вербальні та невербальні засоби (зокрема під час виступу перед аудиторією);</p> <p>- позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінуючи власну культурну традицію та виявляючи повагу до інших;</p> <p>- коментує особливості вираження емоційного стану в різних культурах на основі аналізу художнього тексту, медіатексту для розвитку власного емоційного інтелекту.</p> <p><i>Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації:</i></p> <p>- застосовує різні види критичного читання художніх текстів, медіатекстів;</p> <p>- коментує та обґрунтовує актуальність порушених в художніх текстах проблем з</p>	<p>ниточка, що єднає наше життя із досвідом попередніх життів, робить людину глибшою і більш осмисленою.</p> <p>Микола Руденко. «За межами двадцятого століття». Возвеличення людини — найвищого творіння Бога. Віра у перемогу добра, світла, любові та мудрості у світі.</p> <p>Ціннісний вимір жертвовної війни</p> <p>Павло Вишебаба. «Моє покоління». Тема війни з росією. Характеристика теперішнього життя покоління українців, які боронять свою країну. Ідейно-художній аналіз поезії.</p> <p>М.З.</p> <p>Зарубіжна література</p> <p>Джеймс Олдрідж. «Останній дюйм» (аудіокнига).</p> <p>О. Генрі. «Останній листок».</p> <p>Анна Франк. «Сховище».</p>	<p>- Дослідження ролі художніх деталей; закономірностей функціонування окремих теоретико-літературних та мовних одиниць у художньому тексті; зв'язку тексту із суспільно-історичною епохою.</p> <p>- Аналіз діалогів у художньому тексті з огляду на комунікативну ситуацію та мету спілкування персонажів твору.</p> <p>- Дослідницькі проекти про окремі аспекти твору.</p> <p>- Відвідування театрів.</p> <p>- Написання есе.</p> <p>- Написання власного художнього тексту/медіатексту та презентація його.</p> <p>- Створення медійних продуктів за результатами прочитання та аналізу художніх текстів (повідомлень для соціальних мереж, коментарів, статей для блогів, відгуків про художній твір тощо).</p> <p>- Розробка сценарію для вшанування пам'яті письменника.</p> <p>- Створення презентацій, ментальних карт; таблиць, схем тощо.</p> <p>- Перегляд екранізацій художніх творів та зіставлення їх з художніми текстами.</p> <p>- Аналіз і редагування написаного.</p> <p>- Самоаналіз і самооцінка власної діяльності.</p>
---	---	---

<p>урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту;</p> <ul style="list-style-type: none">- розпізнає в художньому тексті зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю;- характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їхні вчинки та висловлювання;- проектує емоційно-чуттєвий досвід персонажів художніх текстів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності;- коментує власні почуття під час читання художнього тексту, медіатексту і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту;- обґрунтовує думку щодо естетичної та мистецької цінності прочитаних художніх текстів у культурно-історичному контексті;- пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у художніх текстах, зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах;- творчо опрацьовує прочитаний художній текст, медіатекст, передає його в іншому культурно-історичному контексті;- на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт.	<p>МК:</p> <p>Музичне мистецтво</p> <p>Світлана Тарабарова, пісня «Повертайся живим».</p> <p>Найкращі пісні на слова Ліни Костенко у виконанні українських співаків.</p> <p>Кіномистецтво</p> <p>Художній фільм «Наші котики» (2020). Документальний фільм «Маріуполь. Невтрачена надія» (2023).</p>	<p>Обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <ul style="list-style-type: none">- Висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів.
---	---	--

***Висловлювання думок, почуттів і ставлень,
письмова взаємодія з іншими особами:***

- створює та презентує тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів на актуальну, самостійно визначену тематику;
- зіставляє власну думку, зафіксовану в письмовій формі, із думкою інших осіб;
- обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми, аналізуючи та узагальнюючи різні погляди та ідеї;
- оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності;
- складає та оформлює власні тексти відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм;
- добирає виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність;
- ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення з урахуванням засвоєних мовних норм;
- аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання;
- усуває недоліки у структурі тексту, враховуючи стилістичні та жанрові особливості тексту;

<p>- демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування.</p> <p>Використання мови для власної мовної творчості, спостереження за літературними явищами, проведення їхнього аналізу:</p> <p>- аналізує окремі мовні явища в художніх текстах, медіатекстах) і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць;</p> <p>- творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення;</p> <p>- використовує різноманітні стратегії (зокрема вільний запис асоціацій, «карти знань», складання списків дивних ідей тощо) для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності.</p>		
<p>Підсумкові уроки. Розвиток мовлення</p>		
<p>- Творчо опрацьовує прочитаний художній текст, медіатекст, передає його в іншому культурно-історичному контексті;</p> <p>- створює та презентує тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів,</p>	<p>Розвиток творчості, написання есе, інтеграція медіаграмотності, удосконалення грамотності, узагальнення і систематизація вивченого, написання проєктів, проведення досліджень тощо.</p>	<p>- Створення у цифровому середовищі повідомлень/ медіатекстів різних жанрів (дописи, коментарі, замітки тощо) як відгуки про художні твори.</p>

<p>стилів і жанрів на актуальну, самостійно визначену тематику;</p> <ul style="list-style-type: none">- складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм;- створює самостійно тексти (зокрема художні тексти, медіатексти), використовує різні форми їхньої презентації для досягнення відповідної комунікативної мети;- створює у цифровому середовищі повідомлення/ медіатексти різних жанрів (дописи, коментарі, статті, замітки тощо) із застосуванням гіпертекстових посилань для обговорення особистих і соціально важливих проблем, зокрема популяризації читання;- аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання; <p><i>ставлення:</i> усвідомлює необхідність поваги до чужої інтелектуальної праці, дотримується академічної доброчесності;</p> <ul style="list-style-type: none">- виявляє готовність продукувати нові ідеї, спонукає до цього інших осіб.		<ul style="list-style-type: none">- Створення проєктів (наприклад: «Літературна карта рідного краю», «Створюємо проморолик (буктрейлер) про улюблену книгу», «Створюємо комікс з улюбленими героями книг»).- Аналіз, взаємний аналіз, коригування змісту і грамотності написаного тексту.- Презентація створеного творчого продукту. <p><i>Обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів, свого ставлення до зображених у творах людей, подій, ситуацій.
---	--	---

Позакласне читання. Література рідного краю

<p>- Обговорює з іншими особами свої читацькі вподобання і звички, наводячи приклади, аргументи, презентує прочитаний літературний твір у різний спосіб з урахуванням власного читацького досвіду;</p> <p>- використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення;</p> <p>- представляє текстову інформацію з одного або кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів), комбінуючи різні способи і засоби візуалізації змісту.</p>	<p>Сергій Гридін. «Сапери», «Не такий».</p> <p>Дара Корній, Тала Владмирова. «Крила кольору хмар».</p> <p>Степан Процюк. «Варвари».</p> <p>Художні твори на вибір учителя/вчительки, учнів/учениць.</p>	<p>- Презентація своїх читацьких уподобань, зокрема прочитаного художнього твору; обговорення цінності читання.</p> <p>- Створення власних медійних продуктів за мотивами прочитаного (на вибір); презентація власних художніх текстів, медіатекстів, створених на основі власного життєвого досвіду.</p>
---	--	---

III. ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання навчальних досягнень учнів з курсу «Українська література» відбувається відповідно до рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 7-9 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01 квітня 2022 р. № 289.